

✓ 202
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

- Α'. ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΙΑΚ. ΔΕ ΜΑΛΛΗ.
Β'. ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ.
Γ'. ΠΑΙΣΙΟΣ Θ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΩΡΟΣΤΑΜΟΣ.
Δ'. ΤΟ ΕΝ ΤΗ ΝΗΣΩ ΑΝΑΦΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΙΩ-
ΤΙΣΣΗΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΑΡ Β Δ
ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
ΕΘΟΡ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
1918

ΙΑΚΩΒΟΥ ΔΕ ΜΙΛΛΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ
ΤΩΝ ΕΝ ΡΟΔΩ ΙΠΠΟΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1452

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Ὁ Ἰάκωβος Βόσιος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ τάγματος τῶν ἱππο-
τῶν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Ἱεροσολύμων διηγεῖται ὅτι Φραγ-
κίσκα ἡ χήρα τοῦ δουκὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους Ἰωάννου Β' τοῦ
Κρίσπου ἔνεκα τῆς μεγάλης εὐσεβείας καὶ ἀφοσιώσεως, ἣν εἶχε πρὸς
τὸ τάγμα τῶν ἐν Ῥόδῳ ἱπποτῶν, καὶ ἵνα τύχη τῆς ἀφέσεως
τῶν ἑαυτῆς ἁμαρτιῶν ἐπὶ τῷ ἱωβηλαίῳ τοῦ ἔτους 1452, καθ' ὃ
ὁ πάπας Νικόλαος ὁ πέμπτος προεκήρυξεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν πᾶσι
τοῖς πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως Ῥαγουγίας οἰκοῦσιν, οἱ πρὸς βοή-
θειαν τοῦ εἰρημένου τάγματος ἤθελον καταβάλλει τὸ τρίτον τῆς
δαπάνης τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς μετάβασιν αὐτῶν εἰς Ῥώμην χά-
ριν τοῦ ἱωβηλαίου ἐκείνου, τούτων ἔνεκα ἡ Φραγκίσκα ἐδωρή-
σατο τῷ εἰρημένῳ τάγματι τὸ ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ μοναστήριον τοῦ
ἁγίου Ἀντωνίου, (κεείμενον ἐν ἀριστερᾷ τῷ εἰσπλέοντι εἰς τὸν λιμένα
τῆς πόλεως Νάξου), ὃ ἰδίαις δαπάναις ὠκοδομήσατο καὶ ἐπροί-
κισε δι' ἀγρῶν· ἐδωρήσατο δὲ αὐτὸ διὰ συμβολαίου παραστάν-
των Ἰακώβου Κρίσπου αὐθέντου Ἰου καὶ Θηρασίας καὶ Σοφρέ-
δου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἔτει 1452 μηνὸς ἰανουαρίου τρίτῃ ἐπὶ
δέκα⁽¹⁾.

Ταῦτα μὲν ὁ Ἰάκωβος Βόσιος· ἀλλὰ Ῥοβέρτος Σάλγερος ὁ ἱ-
σουίτης ὁ γράψας τὴν ἱστορίαν τῶν δουκῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους
ὀρθότατα σημειοῦται, καίτοι ἐν πολλοῖς ἀναξιόπιστος, ὅτι ἡ Φραγκί-

(¹) Iacomo Bosio Dell'istoria della sacra religione et illustrissima
militia di San Giovanni Gierosolimitano, (Roma, 1594, in fol.), parte
II, p. 181.

σκα ἐκ τοῦ οἴκου τῶν ἐν Βενετία Μοροσινῶν οὕσα καὶ δεομένη προστασίας ἔνεκα τοῦ ἀνηλίκου αὐτῆς υἱοῦ ἐδωρήσατο τὸ εἰρημένον μοναστήριον τοῖς ἱππόταις ⁽¹⁾ ἀπεκδεχομένη τὴν ἐκείνων βοήθειαν τοῦ συμβολαίου, δι' οὗ ἐγένετο ἡ εἰρημένη δωρεά, μέμνηται ὁ Κάρολος Χόπφιος ἐν τοῖς «*Libris bullarum*» (n° 48, fol. 235) τοῦ γραματοφυλακίου τῶν ἐν Μελίτη ἱπποτῶν ⁽²⁾. Ἐρωτήσας περὶ τούτου τὴν διεύθυνσιν τοῦ εἰρημένου γραματοφυλακίου ἔμαθον τάδε: «The original diploma by which the duchess Francesca Crispo of the Archipelago granted to the order of St John of Rhodes the monastery of St Anthony in the island of Naxo in 1452 is not kept in the archives of that order, but it is registered in the volume «*Bull. 1451-1452, p. 237*» existing in those archives». Ἐν ἰταλίδι γλώσσῃ περίληψιν τοῦ γράμματος ἐδημοσίευσεν ὁ Ἰάκωβος Βόσιος καὶ μετάφρασιν τῆς εἰρημένης περιλήψεως ἐν γαλλίδι γλώσσῃ ὁ A. B. Magni ⁽³⁾. Παρέλαβε δὲ τὸ τάγμα τὸ εἰρημένον μοναστήριον διὰ τοῦ μοναχοῦ Πάντου Λοβριτίου καὶ κατεστήσατο πρῶτον ἡγούμενον ἐν αὐτῷ Μιχαὴλ τὸν ἐκ Καστελλακίου ἐφάρτην ἐν Ῥόδῳ μέχρι τοῦ ἔτους 1459, ὅτε τοῦ Μιχαὴλ τούτου προαχθέντος εἰς τὴν φραγκικὴν ἐπισκοπὴν τῆς ἐν Κύπρῳ Πάφου ⁽⁴⁾ τὸ τάγμα κατεστήσατο ἡγούμενον τοῦ μοναστηρίου ἐπὶ ἔτη δέκα, ἐπὶ ἀποδόσει ἀνὰ πᾶν ἔτος πεντακοσίων καὶ χιλίων

⁽¹⁾ Histoire nouvelle des anciens ducs et autres souverains de l'Archipel, (Paris, 1698, in 12°), p. 220-221. — Ἱστορία τῶν ἀρχαίων δουκῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τοῦ Αἰγαίου πελάγους μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Μ. Καράλη, (ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου, 1878, εἰς 8^{ον}), σελ. 140.

⁽²⁾ Karl Hopf Griechenland im Mittelalter und in der Neuzeit, ἐν Griechenland geographisch, geschichtlich und culturhistorisch in den ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart in Monographien dargestellt (Ersch und Gruber Encyclopädie, Leipzig, 1870, in 4°). Bd. VII, S. 147.

⁽³⁾ Histoire de Jean de Lastic, grand-maître des chevaliers de Saint-Jean de Jérusalem à Rhodes, (Moulin, 1886, in 8°), p. 207-208.

⁽⁴⁾ Iacomo Bosio Dell'istoria della sacra religione et illustrissima militia di San Giovanni Gierosolimitano, parte II, p. 208. — Conradi Eubel Hierarchia catholica medii aevi, (Monasterii, 1901, in fol.), tom. II, p. 234.

φλωρινίων, τὸν ἱππότην Ἰωάννην υἱὸν Πέτρου καὶ υἱωνὸν Φραγκίου Κρίσπου δουκὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους⁽¹⁾ ἔτει 1459 μηνὸς Ἰαννουαρίου τρίτη καὶ εἰκοστῇ.

Ὁ Πέτρος οὗτος ἔτει 1440 μηνὸς νοεμβρίου ἐνάτῃ καὶ εἰκοστῇ διέθετο ὑπὲρ τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου τριακοντα δουκάτα διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ γενομένης ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου Νικολάου Διασκούφου ἐνώπιον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Παροναξίας Πανταλέοντος καὶ τοῦ Μάρκου Κρίσπου δυνάστου τῆς Ἰου⁽²⁾. Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου Λίχτλε σημειούμενον, ὅτι οἱ ἐν Ῥόδῳ ἱππῶται ἐλάμβανον ἐκ Νάξου πεντήκοντα καὶ μίαν χιλιάδας φλωρινίων⁽³⁾, εἶναι ἁμάρτημα τοῦ Ἰγνατίου Λίχτλε, διότι ἐλάμβανον οὗτοι πράγματι μόνον πεντακόσια καὶ χίλια φλωρίνια· τὸ ἁμάρτημα δὲ τοῦ εἰρημένου Λίχτλε παρεδέξατο καὶ ὁ τελευταῖος ἱστορήσας τὰ κατὰ τοὺς Φράγκους ἐπιδρομεῖς ἐν Ἑλλάδι⁽⁴⁾ καὶ ὁ μεταφράστης τοῦ ἔργου αὐτοῦ Σπυρίδων Π. Λάμπρος⁽⁵⁾. Ὁ Βικέντιος Κορονέλλης ἐξ ἡμαρτημένων πληροφοριῶν σημειοῦται ὅτι τὸ εἰρημένον μοναστήριον ἀπέδιδεν ἀνὰ πᾶν ἔτος τοῖς ἱππώταις ἑπτακισχίλια πιάστρα⁽⁶⁾.

Τὸ γράμμα, δι' οὗ ὁ μέγας μάγιστρος τῶν Ῥοδίων ἱπποτῶν Ἰάκωβος δὲ Μιλλῇ κατεστήσατο τὸν εἰρημένον Ἰωάννην ἡγούμενον τοῦ ἐν Νάξῳ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου ἀρχέτυπον ἐν μεμβράνῃ μετὰ σφραγίσματος μολυβδίνου ἐξηρητημένου διὰ θώμιγ-

(1) Charles Hopf *Chroniques Gréco-Romanes inédites ou peu connues*, (Berlin, 1873, in 8°), p. 481.

(2) Karl Hopf Gozzadini (in Griechenland), ἐν *Allgemeine Encyclopädie der Wissenschaften und Künste von Ersch und Gruber*, Erste Section, (Leipzig, 1863, in f°). Bd. 76, S. 419.

(3) Ἱστορία καὶ περιγραφή τῆς νήσου Νάξου, ἐν «Ἀπόλλωνος», μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος, (ἐν Πειραιεῖ, 1891, εἰς φύλλ.), ἔτει Ζ', σελ. 147-8.

(4) William Miller *The Latins in the Levant*, (London, 1905, in 8°), p. 605.

(5) Οὐίλλιαμ Μίλλερ Ἱστορία τῆς Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι (1204-1566) μετάφρ. Σπυρ. Π. Λάμπρου (ἐν Ἀθήναις, 1909-1910, εἰς 8ον) τόμ. Β', σελ. 386.

(6) *Isolario descrittione geografico-historica, sacro-profana, antico-moderna . . . di tutti l'isole . . .*, tomo II, del *Atlanto Veneto*, (Venetia, 1696, in fol.), p. 233.

Σαρι;

γος, παριστῶντος ἀφ' ἑνὸς τὸν ἅγιον Τάφον κεκοσμημένον ἀνηρ-
τημένη λυχνία καὶ θυμιατηρίῳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁμάδα λατρεύουσιν
τὸν σταυρὸν μετ' ἐπιγραφῆς ἀφ' ἑνὸς μὲν «hospitalis Jerusa-
lem», ἀφ' ἑτέρου δὲ «bulla magistri et conventus» παρατίθε-
μαι κατωτέρω. Σφράγισμα τοῦ μεγάλου μαγίστρου Ἰακώβου δὲ
Μιλλῇ ἐδημοσίευσεν ὁ Γουσταῦος Σχλουμβέργερος ⁽¹⁾.

Ἀνῆκε δὲ τὸ μοναστήριον τοῖς ἱππόταις μέχρι τοῦ ἔτους 1566,
ὅτε ἐπελθόντες οἱ Ὀσμανίδαι κατέλαβον αὐτὸ καὶ ἐπώλησαν μετὰ
τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ ἀγρῶν καὶ ἀμπελώνων ⁽²⁾ ἀντὶ σκούδων πεν-
τήκοντα Διονυσίῳ τῷ Φράγκῳ ἱεράρχῃ τῆς Νάξου, ἐξ ὧν τὰ μὲν πέντε
καὶ εἴκοσι ἐδόθησαν ἅμα τῇ καταλήψει τῆς νήσου ἐπὶ σουλτάνου
Μουράτ, τὰ δ' ἕτερα πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπὶ σουλτάνου Μεχμέτ πρὸς
ἑγγραφον ἐπικύρωςιν ἔτει 1594 μηνὸς φεβρουαρίου δωδεκάτῃ· τοῦ
τελευταίου τούτου γράμματος παρατίθεμαι μετάφρασιν ἐν ἰταλίδι
γλώσσῃ γενομένην ἔκτοτε ἐκ τοῦ ὀσμανικοῦ ἀρχετύπου.

Δύο γράμματα ἐπικυρωτικὰ τῆς κυριότητος τοῦ μοναστηρίου
τούτου τῇ φραγκικῇ ἐκκλησίᾳ Νάξου ἀμφοτέρω τουρκιστὶ γεγραμ-
μένα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, ὧν τὸ μὲν ἐγένετο ἔτει 997 μηνὸς
τξεματζί-οῦλ-ἁχίρ πρώτη (μηνὸς ἀπριλίου ὀκτωκαιδεκάτῃ τοῦ ἔτους
1589), τὸ δὲ τοῦ σουλτάνου Μουράτου υἱοῦ Σελήμ ἐγένετο ἔτει
1000 μηνὸς ῥαμαζὰν ἐννεακαιδεκάτῃ (μηνὸς ἰουλίου πρώτη τοῦ
ἔτους 1592) ἐπικυρωτικὸν τοῦ τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ τοῦ μηνὸς σεφὲρ
τοῦ ἔτους 997 (μηνὸς ἰανουαρίου δευτέρᾳ τοῦ ἔτους 1589) ὑπὸ τοῦ
σουλτάνου Μουράτ ἐκδοθέντος· τὰ γράμματα ταῦτα παρατίθεμαι
κατωτέρω ἑλληνιστὶ ἐκ μεταφράσεως τοῦ ἐμοὶ ἀγαπητοῦ Ξενοφῶντος
Σιδερίδου καὶ τουρκιστὶ ἐν φωτοτυπικοῖς πίναξιν· ἔτει 1700 ἐσφύζετο
ἔτι τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου καὶ κατεῖχεν αὐτὸ τὸ μονα-
χικὸν τάγμα τῶν Κορδελλιέρων ⁽³⁾· νῦν σφύζεται μόνον ὁ ναὸς τοῦ

⁽¹⁾ G. Schlumberger Quelques sceaux de l'Orient Latin au moyen âge, (Paris. 1905. in 8°), p. 16-17, (ἐκ τοῦ 64ου τόμου τῶν Memoires de la société nationale des antiquités de France).

⁽²⁾ Ἀναγραφὴ τῶν εἰρημένων ὑποστάσεων εὑρηται ἐν τῷδε: «Distinta relatione dei beni arcivescovali al presente posseduti 1721». (Ms.).

⁽³⁾ J. Pitton de Tournefort Retation d'un voyage du Levant, (Amsterdam, 1718, in 4°), tom. I, p. 82.

ἁγίου Ἀντωνίου, οὐδὲν δὲ ἔχνος τοῦ μοναστηρίου ἢ τῶν νεωρίων, ἐν οἷς προσωρμίζοντο αἱ εἰς Νάξον πλέουσαι γαλέραι τῶν ἱπποτῶν. Ἐν τῷ ναῷ κεῖνται δύο τάφοι ἱπποτῶν ἀποθανόντων ἐν Νάξῳ, ἐξ ὧν ὁ εἷς μὲν ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσιόντι εἰς τὸν ναόν, ἐφ' οὗ ἐν θυρεῷ μὲν τὰ σύμβολα τοῦ οἴκου τῶν Κρίσπων, ἄνω δὲ τοῦ θυρεοῦ ὁ σταυρὸς τῶν ἱπποτῶν, πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ γοτθικοῖς γράμμασιν αἱ λέξεις «sepulchrum nobilis», ἐξ ὧν γίγνεται πιθανὸν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐτάφη ὁ εἰρημένος ἱππότης Ἰωάννης Κρίσπος, ὁ δ' ἕτερος τάφος κεῖται πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐφ' οὗ ὑπάρχουσι τρία ἱπποτῶν σύμβολα ἐξίτηλα νῦν ὑπὸ τοῦ χρόνου γενόμενα.

1.

(*Ἐκ τοῦ ἐν μεμβράνῃ ἀρχετύπου*).

Frater Jacobus de Milly dei gratia sacrae domus hospitalis Sancti Johannis Jherusalimitani magister, humilis ac pauper Jesu Christi custos, et nos conventus Rhodi domus ejusdem religiosi in Christo nobis carissimo fratri Johanni Crispo, dictae domus et venerabilis linguae Italiae conventuali, salutem in domino sempiternam. Religionis decor morumque honestas aliaque virtutum vestrarum commendabilia merita, quibus apud nos fide digno testimonio comprobavisti animum vestrum, inducunt, ut vobis merito reddamur ad gratias liberales. Sperantes igitur quod in commisso vobis regimine effectus administrationis utilis, favente domino vos commendet domum seu praeceptoriam nostram sub vocabulo Sancti Antonii intitulatam in insula Naxo sive Nixia situatam, per promotionem venerabilis ac religiosi in Christo nobis praecaris-
simi fratris Michaelis de Castellacio ecclesiae dicti nostri conventus prioris, nuper ad episcopatum Papheum extra nostram religionem promoti, ejusdem praeceptoriae ultimi legitimi praeceptoris et possessoris sive hoc alia quoj-
modi vacantem persona aliter et ad nostras collationes,

donationes, ordinationes et dispositiones propterea rationaliter et legitime devolutam, cum omnibus et singulis suis membris <juribus et> pertinentiis, omnibusque ad eam spectantibus et pertinentibus, sive spectare et pertinere debentibus quoquo modo et cum quibus illam dictus venerabilis frater Michael de Gastellacio, ejusdem praeceptoriae legitimus praeceptor et possessor tenuit et possedit sive hicce tenere et posidere quomodolibet debuit, habendam, tenendam, regendam, gubernandam, augmentandam et meliorandam tam in spiritualibus atque temporalibus in capite et in membris sub annua responsione, prout pro rata dictae praeceptoriae pertinebit, de summa florenorum quinquaginta unius millium nuper in nostro generali capitulo usque ad assembleam avinionensem proxime futuram in dicto capitulo ordinatam imposita, et aliis oneribus super et praeter ipsam responsionem impositis, vel in futurum si contigerit quomodolibet imponendis rationaliter secundum communem cursum aliorum banilliarum dictae domus nostrae, in festo nativitat^{is} Sancti Johannis Baptistae in fallibiliter per vos exsolvendis. Alias de ipsa nostra praeceptor^{ia} providere possumus alicui fratri nostrae dictae domus sufficienti, utili et idoneo, et qui illius responsionem et alia onera imposita et imponenda bene solvat et supportet, gratia hujus modi de ea vobis facta in aliquo non obstante imminuitatem, deliberato consilio de nostra certa sententia et speciali gratia ad annos decem continuos et completos vobis avite primum de gratia dictae venerabilis linguae, conferimus, concedimus et donamus bene faciendo in eadem, vosque praeceptorem et conmandatorem in dicta praeceptor^{ia} constituimus, hac serie ac ecclesia ordinamus, committentes vobis fiducialiter circa curam, regimen et administrationem accommodam dictae praeceptor^{iae}, bonorumque ac jurium ejus defensionem et recuperationem tam

manutenendo atque defendendo hac serie in vices nostras. Quocirca universis et singulis fratribus, sororibus et donatis sub virtute strictae oboedientiae ac honoribus vassalis, et quibus vis aliis nobis subditis in dicta praeceptorialia constitutis, praesentibus et futuris, sub sacramento fidelitatis et homagii quo nobis et dictae nostrae domus sunt astricti, praecipimus et mandamus, ut vobis tamquam eorum superiori, praeceptori et majori venerentur, pareant oboediant et intendant, vobisque praebeant suum auxilium, concilium et favorem in omnibus concernentibus utilitatem dictae praeceptorialiae, quotiens opus fuerit, et eos duxeritis requirendos; nec non universis et singulis fratribus dictae domus, quacumque auctoritate, dignitate officioque fungentibus praesentibus et futuris, ne contra hanc nostram praesentem donationem et gratiam aliquatenus facere vel venire praesumant. Quinimmo juxta ejus mentem et seriem studeant inviolabiliter observare, mandantes et praecipientes cuicumque fratri nostrae dictae domus, qui primitus fuerit requisitus, ut vos velut procuratorem nostrum in corporalem possessionem pacificam et quietam dictae praeceptorialiae inducat et inductum conservet, omni contradictione remota, semoto abinde quolibet alio illicito detentore si quis sit quem nos tenere primum amovemus, et decernimus firmiter amovendum, inhibentes nobis districtum sub eadem virtute strictae oboedientiae, ne praetextu donationis et gratiae nostrae cujus modi aliqua de rebus bonis aut juribus dictae praeceptorialiae vendatis, detis, obligetis impignoretis, permutetis, alienetis, distrahatis sive in emphyteusim perpetuam cedatis, sine nostra speciali licentia et mandato. Et si quod absit contra inhibitionem nostram hujus <modi ali>quid vel aliqua operari vel facere vos contingat, illud et illa existimamus prout extant, et exstant prout existimamus, cassamus, annullamus, et decernimus, ir<ritu>m et inane

nullisque penitus existere efficaciae vel valoris. In cujus rei testimonium bulla nostra commandatus plumbea praesentibus est appensa. Datum Rhodi in nostro conventu die vigesima secunda januaris, anno ab inc<arn>ato Christo Jesu domino nostro millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono.

2.

(*Ἐξ ἀντιγράφου παλαιοῦ*).

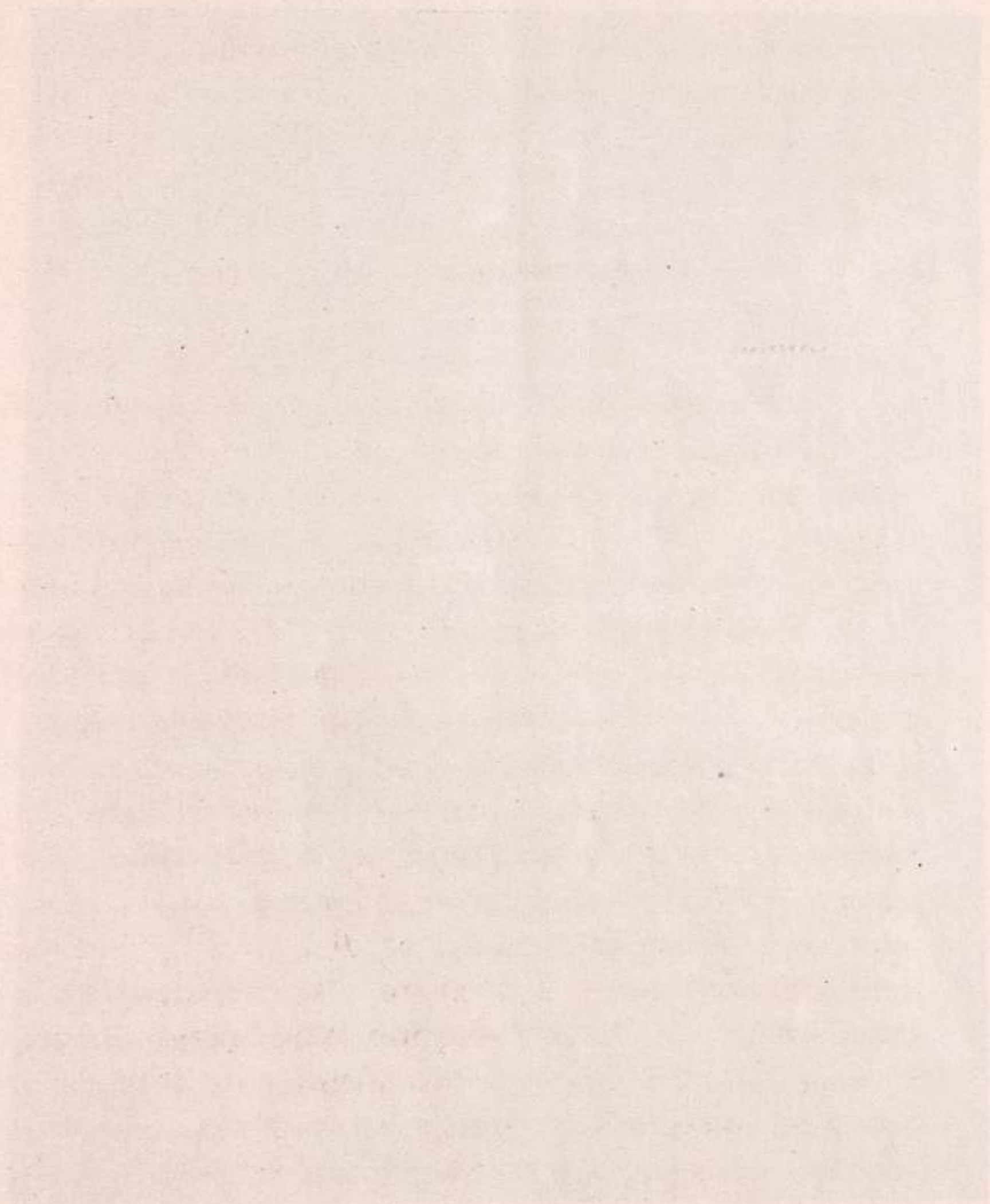
Copia.

Commandamento di soldan Memetto al presente rè de' Turchi, sopra la recuperatione di Santo Antonio, chiesa situata nel porto di Nissia.

Era della religione di Malta, quale fu venduta da' miei ministri per essere stata cosa dei nemici della mia Porta, ed essendo stata recuperata da fra Dionisio arcivescovo di Nissia al tempo di soldan Moratto già rè dei Turchi precessore del presente rè, che per tal recuperatione pagò scudi venticinque, e per confirmatione fatta nel tempo del presente rè Memetto sucessore del già Moratto, ha pagato nel suo tesoro scudi altri venticinque con ampla autorità che nessuno sia padrone altro che il sopradetto arcivescovo di Nissia et di tutti altri arcivescovi, (con) di tutte le altre sottoposte alla metropoletana dell' arcivescovato di Nissia, secondo il privilegio (che) tiene in mano sua; nè si impaccino alcun greco nè altri officiali miei, solo il sopradetto arcivescovo franco, e tutti debbano obedire e riverire l'imperiale e nobil segno scritto a 12 febraro chiamato sodar 1003.

Spedito ad istanza e favore di monsignore arcivescovo di Nissia, e tradotto da Nasseberg, interprete del gran Turco.

[illegible]

Χοτζέτιον περὶ τοῦ ἐν Νάξῳ Μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου.

3.

(Μετάφρασις⁽¹⁾ ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ἀρχετύπου).

Γέγραφεν ὁ μουφειὶς τῆς Νάξου ὁ καδῆς, ὁ πτωχὸς δοῦλος Χεμπὶπ μπὶν Ἰσαῖ ἄφεις ἐπ' αὐτοῦ.

Αἴτιον τῆς γραφῆς τοῦ ἐνδόξου Χοτζετίου εἶναι τὸ ἑξῆς:

Ὁ παππα-Περρό, νόμιμος ἐπίτροπος τοῦ μητροπολίτου τῶν ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ Φράγκων παππα-Δινὸς (Διονυσίου) ὀνόματι, μοναχοῦ τὴν τάξιν, ἐνεχείρισεν ἑμοὶ τῷ εὐτελεῖ ἱερὰν διαταγὴν διαλαμβάνουσάν ὅτι ὁ Σα-Δινὸς (Διονύσιος) εἶχε καταστήσει τὸν ῥηθέντα παππα-Περρό μοναχὸν κύριον καὶ δεσπότην ἀπάσης τῆς ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ κειμένης καὶ ἀνέκαθεν ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου τῶν Φράγκων κατεχομένης καὶ ἐξουσιαζομένης ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου καὶ τῆς παραλίας καὶ τῶν ἀμπελώνων καὶ κήπων καὶ ἀγρῶν καὶ μυλώνων αὐτῆς καὶ ὅτι ἐγένετο ἐπὶ τούτῳ φερμάνιον· ἡ δὲ τοιαύτη ὑψηλὴ διαταγὴ ἐκτελεστέα τυγχάνει. Ἦδη ὅμως ὁ Πίντο Ἀμάλι, ἐπίτροπος τοῦ τῆς εἰρημένης νήσου δεκατιστοῦ Κωνσταντίνου Γρηγορίου, ἐγκαλέσας εἰς τὸ ἱερὸν δικαστήριον τὸν παππα-Περρό, ὡς ἐπίτροπον, ἠμφεσβήτησεν ἐνώπιον αὐτοῦ τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας πάντας τοὺς ἀμπελῶνας καὶ κήπους καὶ ἀγρούς καὶ μυλῶνας καὶ τὴν παραλίαν· ἀλλὰ τοῦ ῥηθέντος παππα-Περρό ἰσχυρισθέντος ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν πραγμάτων θ' ἀπεκρίνετο, ὁ εἰρημένος Πίντο Ἀμάλι ἐξητήσατο μαρτυρίας ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ. Ὅθεν ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ ἱερὸν δικαστήριον οἱ ἐκ τῶν προκρίτων κατοίκων τῆς Νάξου Κουρτλὸ καὶ Γάτο καὶ παππα-Νικολὸς καὶ παππα-Βασίλο καὶ παππα-Δίνο καὶ Λορῆ καὶ Γιάκωμο καὶ ἄλλοι κάτοικοι πρὸς μαρτυρίαν· ἐμαρτύρησαν δὲ ὅτι πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ σουλτάνου ἀλώσεως καὶ μέχρι νῦν τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν ἐξουσίαζε καὶ ἐδέσποζεν ὁ Φράγκος μητροπολίτης. Σκεφθὲν τὸ ἱεροδικαστήριον ἐδέχθη τὴν μαρτυρίαν τούτων καὶ ἀπεφάνθη νὰ παραμένῃ ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία μεθ' ἀπάντων τῶν ὑπ'

(¹) Τὸ γράμμα δημοσιεύεται ἐκ τοῦ ἐν τῷ παρενθέντῳ πίνακι I ἀρχετύπου τουρκικοῦ κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἑμοὶ ἀγαπητοῦ Ξενοφῶντος Σιδερίδου. Τὸ ἐν τῷ γράμματι σφράγισμα φέρει τὸ ἔτος τῆς ἐγείρας 991, τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου σημειούμενον ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Χεμπίπ ἐπὶ τῶν σουλτανικῶν ἱμλακίων.

αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ εἰρημένου ἐπιτρόπου παππα-Περρό· κατ' αἰ-
τησιν λοιπὸν τούτου συνετάχθη καὶ ἐγράφη τόδε τὸ γράμμα εἰς
χεῖρας αὐτοῦ δοθέν, ὅπως ἐπιδείξῃ αὐτὸ ἐν ἀνάγκῃ· τοῦτο δ' ἐγέ-
νετο αἰτία τῆς διασκέψεως, ὥς ὥφειλεν. Ἀρχομένου τζεματζῆ - οὐλ -
ἄχῆρ τοῦ ἔτους 997⁽¹⁾.

Μάρτυρες *Κένο (;) μπὶν Ἀμπειν,*
Μεχεμέτ μπὶν Ἀμπειν,
Δερβὶς Μουσᾶ,
Ἀχμέτ Ἀμπιτ

καὶ ἄλλοι Μουσουλμᾶνοι παρόντες.

4.

(Μετάφρασις⁽²⁾ ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ἀρχετύπου).

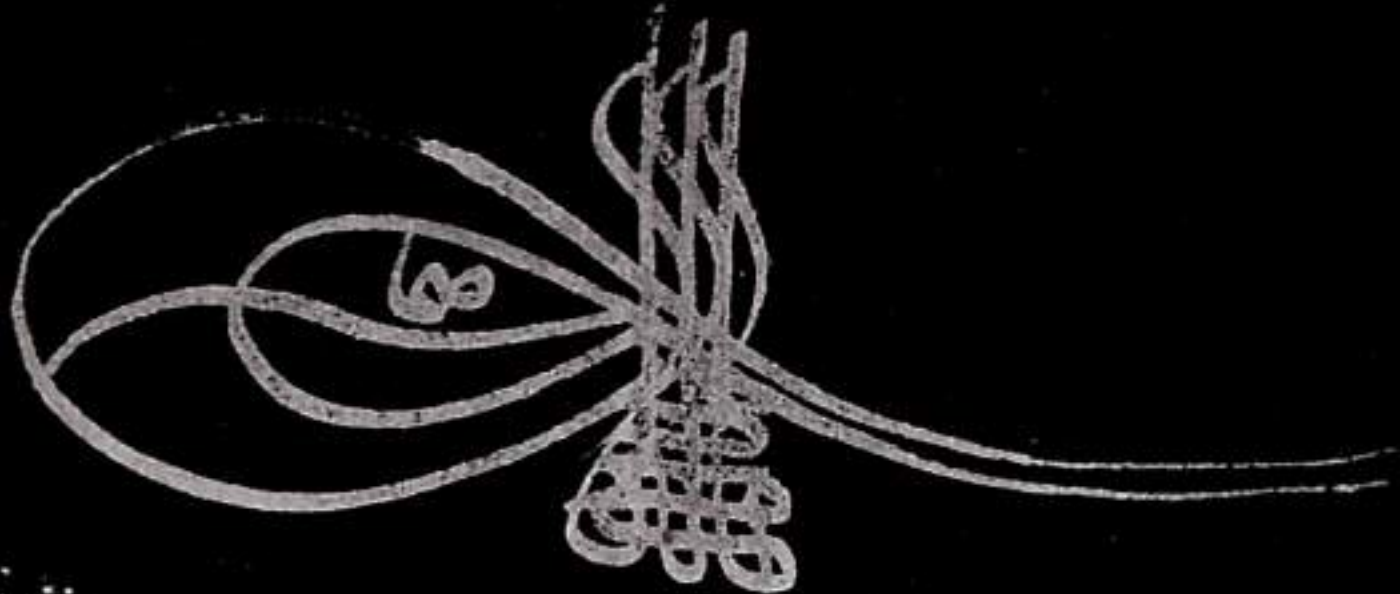
Σουλτὰν Μουράτ πάντοτε νικητής.

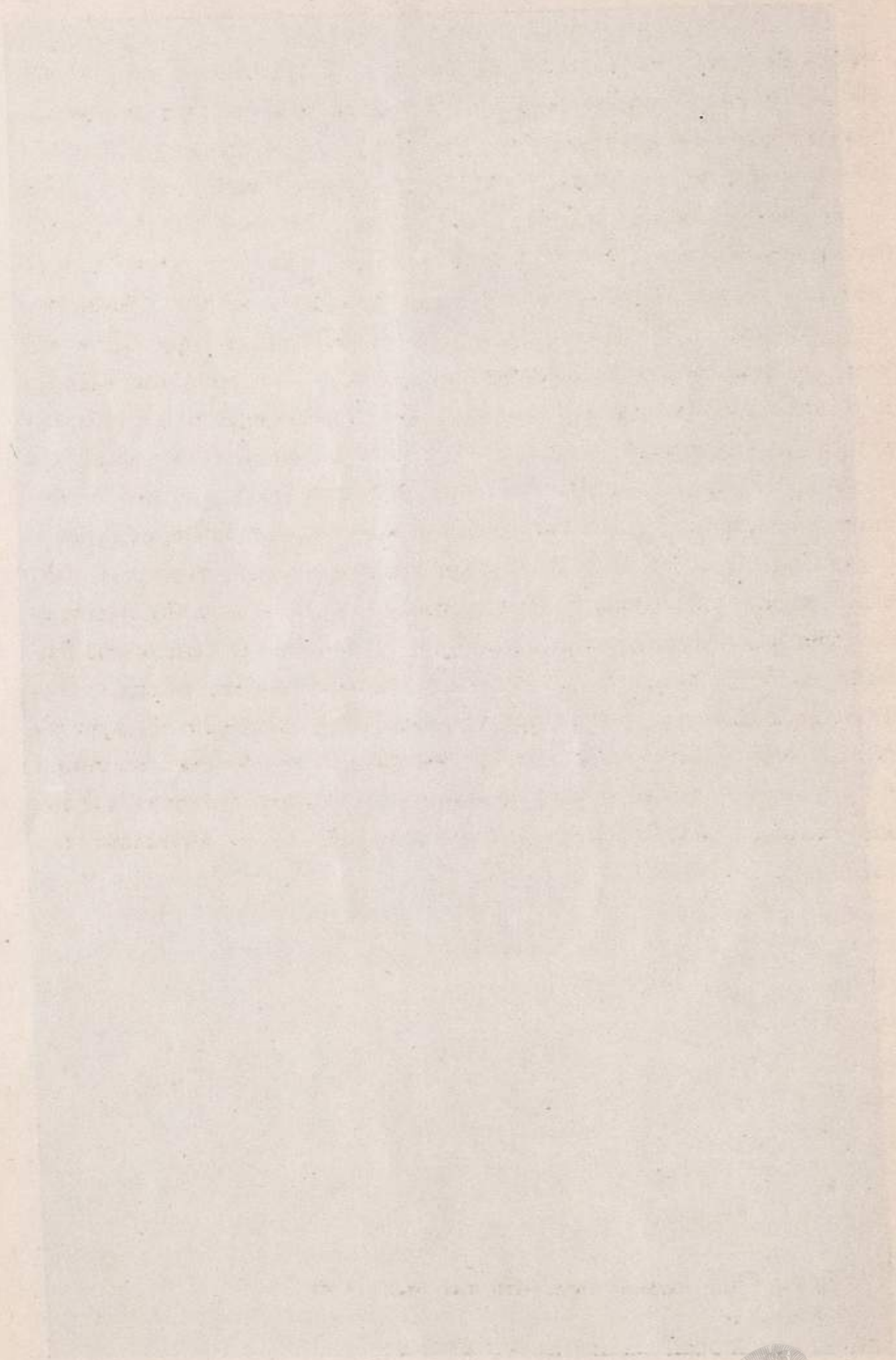
Πρόκριτε τῶν κριτῶν καὶ δικαστῶν, πηγὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν
γνώσεων, κύριε κριτὰ τῆς Νάξου· αὐξηθεὶς ἡ ἀρετὴ σου. Φθά-
σαντος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ὑψηλοῦ μου μονογράμματος γνωστὸν
γενέσθω ὅτι ὁ νῦν μητροπολίτης παππα-Δίνοςλου (Διονύσιος) πέμ-
ψας ἄνθρωπον εἰς τὴν πρωτεύουσάν μου ἐδήλωσεν: «ἐγὼ ὄντως
κατὰ τὰς διακελεύσεις τοῦ ἱεροῦ βερατίου ἐκτελῶ τὰ χρεὴ μη-
τροπολίτου τῶν ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ οἰκούντων Φράγκων καὶ διε-
ρωτῶμαι περὶ πασῶν τῶν ἐκ τῆς μητροπόλεώς μου ἐξαρτωμένων
ὑποθέσεων· οὕτως ἡ καλουμένη ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἀντῶν ἐξαρτᾶ-
ται ἐκ τῆς μητροπόλεώς μου κατεχομένη καὶ δεσποζομένη ὑπὸ
τῶν πρὸ ἐμοῦ μητροπολιτῶν καὶ εἰς ἐμὲ ἀνήκουσα· ἐπειδὴ ὅμως
ὁ ἐμίνης τῆς Νάξου καὶ τινὰ ἄτομα μὴ ἀφήνοντές με νὰ ἐξου-
σιάζω αὐτὴν ἀδίκημα καὶ πίεσιν διαπράττουσι, ζητῶ νὰ γραφῇ
ἱερὸν διάταγμα, ὅπως δοθῇ εἰς τὴν κυριότητά μου συμφώνως

⁽¹⁾ Μηνὸς ἀπριλίου ὀκτωκαιδεκάτῃ τοῦ ἔτους 1589.

⁽²⁾ Τὸ γράμμα δημοσιεύεται ἐκ τοῦ ἀρχετύπου τουρκικοῦ, οὗ φωτοτυπίαν
ἐν τῷ παρενθέτῳ πίνακι II παραθέτομεν, κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἐμοὶ ἀγαπητοῦ
Ξενοφῶντος Σιδερίδου.

[illegible]

πρὸς τὸ παρ' ἐμοὶ ἱερὸν βεράτιον». Ἐξετασθέντων λοιπὸν τῶν ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μου ταμείῳ φυλαττομένων καταστίχων καὶ εὐρεθεισῶν τῶν ἐγγραφῶν τῆς ῥηθείσης μητροπόλεως παρετηρήθη ὅτι ἡ ῥηθεῖσα ὑπόθεσις εἶναι ἐγγεγραμμένη· κατὰ τὸ παρ' αὐτῷ δὲ ἱερὸν βεράτιον ὑπήγετο ἡ ἐν λόγῳ ἐκκλησία εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ, κατείχετο δὲ καὶ ἐδεσπόζετο ὑπὸ τῶν πρώην μητροπολιτῶν, ὥστε ὥφειλε νὰ μὴ γίνῃ ἐπέμβασις ἔξωθεν. Ἀπόκρουσον δὲ καὶ ἀνάστειλον τὴν ὑπὸ τοῦ νῦν ἐμίνῃ τῆς Νάξου καὶ τῶν μὴ δικαιουμένων ἔξωθεν ἐπεμβαίνειν ἐνασκηθεῖσαν ἐπέμβασιν καὶ ἀπαγόρευσιν τῆς κατοχῆς καὶ δεσποτείας καὶ ποιήσον τὴν ἐν λόγῳ ἐκκλησίαν κατὰ τὸ παρ' αὐτῷ βεράτιον καὶ παρὰ τὰς ματαίας αὐτῶν δοξασίας ὑπὸ τὴν ἀνέκαθεν κατοχὴν καὶ δεσποτείαν καὶ μὴ κάμῃς νὰ ἐπεμβαίνωσι καὶ πιέζωσιν οἱ ἔξωθεν ἐπεμβαίνοντες. Ἐφ' ᾧ εἶχε δοθῇ ἱερὰ ἀπόφασις μηνὸς εἰκοστῇ δευτέρᾳ σεφὲρ τοῦ ἔτους 997⁽¹⁾. Ἐπελθούσης μάλιστα τῆς αὐτοκρατορικῆς μου ἀναρρήσεως προσήχθη ἡ ῥηθεῖσα ἀπόφασις καὶ ἐξητήθη ἡ ἀνανέωσις αὐτῆς. Διατάσσω λοιπὸν ἅμα ὡς φθάσῃ ἡ ἱερὰ ἀπόφασίς μου νὰ ἐνεργήσῃς τὰ κατ' αὐτὴν συνωδὰ τῇ προτέρᾳ ἐντολῇ καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃς τὰ ἐναντία· οὕτω γίνωσκε· δὸς πίστιν εἰς τὸ ἱερὸν σημεῖόν μου· ἐγράφη τὴν εἰκοστὴν ἐνάτην ἡμέραν τοῦ διαρκῶς ἱεροῦ μηνὸς⁽²⁾ τοῦ ἔτους 1000⁽³⁾ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

(¹) Μηνὸς ἰανουαρίου δωδεκάτῃ τοῦ ἔτους 1589.

(²) Ῥαμαζάν.

(³) Μηνὸς ἰουλίου πρώτη τοῦ ἔτους 1592.

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Ὁ Νικηφόρος Καλογεράς δημοσιεύων τὸ δεύτερον, ὡς ἐνόμιζε, τὴν Χρηστοθήθειαν Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου ὑπέλαβε τὸν Ἀντώνιον ζήσαντα ἐνδεκάτῳ αἰῶνι· τούτῳ οἱ Γερμανοὶ Ἐβερχάρδος καὶ Κρουμπάχερος ἐπόμενοι ἔταξαν τὸν Ἀντώνιον ἐν τοῖς συγγραφεῦσι τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος. Τὸ ἁμάρτημα τοῦ Καλογερά καὶ τῶν εἰρημένων Γερμανῶν διώρθωσα τῇ παρακλήσει τοῦ Καρόλου Κρουμπάχερου διὰ πραγματείας περὶ Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου δημοσιευθείσης ἐν τῷ «Βυζαντιακῷ περιοδικῷ⁽¹⁾». Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ ἀπέδειξα ὅτι ὁ Ἀντώνιος ἔζησε τελευτῶντι ἐπτακαιδεκάτῳ καὶ ἀρχομένῳ ὀκτωκαιδεκάτῳ αἰῶνι καὶ ὅτι ἡ Χρηστοθήθεια ἐκ τῆς λατινικῆς μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν κοινὴν μετηνέχθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν· ἠρίθμησα γνωστάς μοι ἐκδόσεις τῆς Χρηστοθηθείας ἐννεακαίδεκα καὶ χειρόγραφα τεύχη αὐτῆς τριάκοντα καὶ ἐν ἀποκείμενα ἐν διαφόροις βιβλιοθήκαις, προσέθηκα δ' ὅτι ἡ Χρηστοθήθεια μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν σλαβωνικὴν ἐδημοσιεύθη ἐν Βιέννῃ ἔτει 1786, ὅτι ἐδημοσιεύθη ἐν Βενετίᾳ ἔτει 1770 μετενεχθεῖσα εἰς στίχους πολιτικούς ὑπὸ Kaisarion Δαπόντε, ὅστις προσέθετο ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς Χρηστοθηθείας περὶ τῆς παραφράσεως αὐτοῦ εἰς στίχους τάδε :

*Ἀπὸ αὐτὸν τρίτος ἐγὼ τώρα καὶ τελευταῖος
πάλιν εἰς γλῶσσαν τὴν ἀπλὴν ὡσὰν ἀπλοῦς Ῥωμαῖος
μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν ἐμεταγλώτισσά το,
ὡς δυνατόν, ὡς φαίνεται, καὶ ἐστιχούργησά το⁽²⁾,*

⁽¹⁾ Ἀντώνιος ὁ Βυζάντιος, ἐν «Byzantinische Zeitschrift», (Leipzig, 1907, in 8°), Bd. XVI, S. 241-253.

⁽²⁾ Κωνσταντίνου Δαπόντε Χρηστοθήθεια περιέχουσα καὶ διδάσκουσα τοὺς τρόπους, δι' ὧν ἀποκτῶνται τὰ καλὰ καὶ εὐτακτα ἦθη τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, (Ἐνετίησι, 1770, εἰς 8^{ον}), σελ. ιη'-ιβ'.

ὅτι ὁ Δανιὴλ Κεραμεὺς μετήνεγκεν αὐτὴν εἰς στίχους ἱαμβικοὺς καὶ τέλος ἀνέγραψα πᾶν ὃ τι ἡδυνήθην νὰ εὔρω περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ.

Ὁ Δημήτριος Ρούσος συμπληρῶν τὸ ἑμὸν δημοσίευμα ἀνεῦρεν ὅτι συγγραφεὺς τῆς Χρηστοηθείας εἶναι ὁ γνωστὸς Ἑρασμος ἐπιπροσθεὶς καὶ τὰς γενομένας μεταφράσεις ἐν τῇ ῥωμουνικῇ καὶ ἐν τῇ βουλγαρικῇ, ἥτις ἐδημοσιεύθη ἐν Ὁφεν ἔτει 1837. Ὁ Ρούσος ἐδημοσίευσε τὰ περὶ Ἀντωνίου μετ' ἄλλων πραγματειῶν ῥωμουνιστί⁽¹⁾. Περὶ τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ Ρούσου γράφων ὁ N. Bănescu ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ Ἀντωνίου Χρηστοηθείας σημειοῦται καὶ τάδε: «Un autre article de Russo est consacré à la Χρηστοθήθεια d'Antonios Byzantios. Sur ce dernier nous avons dans la «Byzantinische Zeitschrift» une très bonne exquissé, due à Periclès Zerlentis, qui fournit à Russo plus d'un précieux trait⁽²⁾». ὁ δὲ Νικόλαος Γ. Πολίτης γράφων περὶ τοῦ εἰρημένου βιβλίου τοῦ Ρούσου σημειοῦται ἐν τοῖς περὶ τῆς Χρηστοηθείας τοῦ Ἀντωνίου ὅτι τὸ βιβλίον «ἐκδόσεις ἔσχε πολλάς, περὶ τὰς εἴκοσιν, ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν καὶ πολλὰ χειρόγραφα αὐτοῦ εὐρίσκονται ἐν βιβλιοθήκαις, ὧν ἓνια μετὰ ψυχαγωγικῆς παραφράσεως. Τελευταῖος ἐκδότης τῆς Χρηστοηθείας εἶναι ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογικῆς σχολῆς καὶ εἶτα ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν Νικηφόρος Καλογεράς (ἐν Ἀθήναις, 1881). Οὗτος πάνυ ἀταλαιπώρως ὑπέλαβε τὸν Ἀντώνιον Βυζάντιον τῆς Χρηστοηθείας ὡς αὐτὸν τὸν κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ζήσαντα μοναχὸν Ἀντώνιον τὸν καλούμενον Μέλισσα»· προστίθεται δ' ὅτι «πλὴν τῆς εἰς πολιτικοὺς στίχους διασκευῆς τοῦ Καισαρίου Δαπόντε (1770) καὶ ὁ Δανιὴλ Κεραμεὺς ἐνέτεινεν αὐτὸ (τὸ σύγγραμμα) εἰς ἱαμβικοὺς στίχους. . . καὶ εἰς σλαβωνικὴν γλῶσσαν μετεφράσθη ἡ Χρηστοθήθεια ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοσ Δημ. Ν. Δαρβάρεως (ἐν Βιέννῃ, 1786)⁽³⁾». Ὁ Πολίτης γράφων

(¹) D. Russo Studii si critice (Bucuresti, 1910, in 8°) p. 27-55.

(²) «Βυζαντίς», ἐπιθεώρησις τῶν βυζαντιακῶν σπουδῶν, (ἐν Ἀθήναις, 1911, εἰς 8^{ον}) τόμ. Β', σελ. 248.

(³) «Λαογραφία», δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς λαογραφικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1911, εἰς 8^{ον}), τόμ. Β', σελ. 710-712.

πάντα ταῦτα ἐλησμόνησε νὰ μνημονεύσῃ πόθεν παρέλαβεν αὐτά. Ἄλλος δέ, ὁ Νίκος Βέης, γράφων περὶ τοῦ ἐμοῦ δημοσιεύματος καὶ ποιούμενος λόγον περὶ τῶν ὑπ' ἐμοῦ μνημονευομένων χειρογράφων τευχῶν τῆς Χρηστοθηείας σημειοῦται: «εἰς αὐτὰ ἔχω νὰ προσθέσω κ' ἐγὼ ἀντίγραφον σωζόμενον εἰς τὸν ὑπ' ἀριθμ. 14 κώδικα τῆς μονῆς τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου (ἐν τῷ δήμῳ Λευκασίων) φιλοπονηθὲν μετὰ διαστίχου ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας ἐν Σίφνῳ ἔτει 1752», «εἰς δὲ τὰ ἀναγραφόμενα ἀντίγραφα τοῦ «περὶ ἐγκλιτικῶν, ἐγκλινομένων καὶ συνεγκλιτικῶν» ἐπιστολιμαίου ἔργου τοῦ Ἀντωνίου Βυζαντίου ἔχω νὰ προσθέσω τὸ σωζόμενον ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμῷ 30 κώδικι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου ⁽¹⁾». ἀλλὰ τὰ τῶν ἔργων τοῦ Ἀντωνίου ἀντίγραφα, ἐξ ὧν αἱ τοῦ Βέη προσθῆκαι, ἐγένοντο γνωστὰ μετὰ τὴν συγγραφὴν καὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐμῆς πραγματείας.

Ὁ Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος - Κεραμεὺς γράφων περὶ τοῦ ἀνυπάρχοντος Γεωργίου Σπανδωνῆ μεγάλου ῥεφερενδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας σημειοῦται «ἀτυχῶς οὐδὲ παρὰ τῷ Ζερλέντῃ εὐρίσκεται ἵχνος συναντήσεως τοῦ Ἀντωνίου Βυζαντίου καὶ Σπαντωνῆ Βυζαντίου ⁽²⁾», διότι ὁ Κεραμεὺς νομίζει Ἀντώνιον τὸν Βυζάντιον τὸν αὐτὸν μετὰ Σπανδωνῆ τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἐγὼ οὔτε τότε οὔτε νῦν ἠδυνήθην νὰ ταυτίσω τοὺς δύο τούτους, τὸ μὲν, διότι Ἀντώνιος ὁ Βυζάντιος ἀπέθανε νέος κατὰ τὴν δευτέραν δεκάδα τοῦ ὀκτωκαιδεκάτου αἰῶνος, ἐν δὲ καὶ μόνον εἶναι γνωστὸν ὅτι ἔλαβεν ἀξίωμα, τὸ τοῦ λογοθέτου γενικοῦ, τὸ δέ, διότι ὁ Σπανδωνῆς ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ γένους σχολῇ προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν γενόμενος δικαιοφύλαξ καὶ εἶτα μέγας χαρτοφύλαξ, «εἰς βαθὺ δ' ἐς γῆρας ἐλάσας μετὰ δόξης», κατὰ τὸν Κριτίαν, ἀπέθανεν ἔτει 1726 ⁽³⁾. οὐδέποτε δ' ὁ Σπανδωνῆς ἔλαβε τὸ τοῦ λογοθέτου γενικοῦ ἀξίωμα, οὐδὲ κατεῖχεν ὁμοῦ τὰ ἀξιώματα τοῦ δικαιοφύλακος καὶ τοῦ λογοθέτου

⁽¹⁾ «Παναθήναια», (ἐν Ἀθήναις, 1907, εἰς 4ον), ἔτος Ζ', σελ. 90.

⁽²⁾ Ἀθανασίου Παπαδοπούλου - Κεραμέως Παίσιος Ἑμμανουὴλ Πωγωνάτος καὶ Γεώργιος Σπαντωνῆς, ἐν «Ἐκκλησιαστικοῦ φάρου», (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1909, εἰς 8ον), τόμῳ Δ', σελ. 315-326.

⁽³⁾ Κωνσταντίνου α' τοῦ ἀπὸ Σιναίου... Βιογραφία καὶ συγγραφαὶ αἱ ἐλάσσονες, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1866, εἰς 8ον), σ. 355.

γενικοῦ, ὥς φρονεῖ ὁ Κ. Μ. Ῥάλλης⁽¹⁾, διότι ἡ κατοχὴ δύο ὁμοῦ ἀξιωμάτων ἀντιβαίνει πρὸς τὸ κανονικὸν δίκαιον.

Προστίθεμαι πάνθ' ὅσα περὶ Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου διέλα-
όν με ἢ ἐγένοντο γνωστά, ἀφ' οὗ ἐδημοσίευσα τὴν περὶ τοῦ Ἀντω-
νίου πραγματείαν μου.

Ἐκ σημειώματος περὶ τῆς Καμαριωτίσεως μανθάνομεν ὅτι ἡ
μήτηρ τοῦ Ἀντωνίου ἐκαλεῖτο Λυμπάνια· ἔχει δὲ τὸ σημείωμα
ᾧδε: «ἀφιέρωσεν ἡ κυράτσα Λυμπάνια, ἡ μήτηρ τοῦ διδασκάλου
κὺρ Ἀντωνίου, καὶ μὲ τὸ νὰ θαπτῇ ἐδῶ εἰς τὸ μοναστήριον ὁ υἱός
της, ὁ μακαρίτης διδάσκαλος κὺρ Χουρμούζιος, τὸν ἔγραψαν μίαν
ἐκφώνησιν γρόσσια 50⁽²⁾».

Ἔτεραι δ' ἐκδόσεις τῆς Χρηστοθήειας τοῦ Ἀντωνίου ἐγένοντό
μοι γνωσταὶ αἱ ἑξῆς:

Τὸ εἰκοστὸν ἐδημοσιεύθη ἡ Χρηστοθήεια Ἀντωνίου τοῦ Βυ-
ζαντίου ἔτει 1794 ὑπὸ ἐπιγραφὴν τήνδε: «Ἡ Χρηστοθήεια πρὸς
διακόσμησιν ἡθῶν τῶν νέων πάνυ λυσιτελής, ἐκ τῆς λατινίδος μὲν
ποτε εἰς ἀπλὴν μετενεχθεῖσα φράσιν, κοσμηθεῖσα δὲ τῷ κάλλει τοῦ
ἐλληνικοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐν τινι προσαυξηθεῖσα χάριν τῶν σπου-
δαίων ὑπὸ τοῦ ἐλλογιμωτάτου καὶ ἐν σπουδαίοις ἀρίστου κυρίου
Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, ἥδη δ' ἀκριβῶς διορθωθεῖσα τὸ πρῶτον
τύποις ἐξεδόθη. Ἐνετίησιν, 1794, παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ
Ἰωαννίνων», εἰς 8ον, σελ. 1-47⁽³⁾.

(1) Κ. Μ. Ῥάλλη Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ λογοθέτου, ἐν «Ἐπιστημονι-
κῆς ἐπετηρίδος» τοῦ Πανεπιστημίου, (ἐν Ἀθήναις, 1916, εἰς 8ον), ΙΑ', σελ.
158, 160, 161.

(2) Μ. Ι. Γ(εδεών) Σημείωμα περὶ Καμαριωτίσεως, ἐν «Ἐκκλησιαστικῆς
ἀληθείας», (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1902, εἰς φύλλ.), ἔτει ΚΒ', σελ. 482.

(3) Καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔτους 1799 τῶν Μύθων τοῦ Αἰ-
σώπου σημειοῦται ὅτι ἐν αὐτῇ περιελήφθη καὶ ἡ Χρηστοθήεια Ἀντωνίου τοῦ
Βυζαντίου, ἀλλὰ παρελείφθη ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκδόσει μὴ δημοσιευθεῖσα· φέρει
δ' ἡ ἑκδοσις ἐπιγραφὴν τήνδε: «Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς βίος καὶ μῦθοι, οἷς προσε-
τέθησαν ἐν ταύτῃ τῇ νέᾳ ἐκδόσει μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ἡ Χρηστοθήεια Ἀντωνίου
τοῦ Βυζαντίου καὶ τὸ χρυσοῦν καὶ χρησιμώτατον ἐγχειρίδιον τοῦ σοφωτάτου
Θεοφράστου, ἥτοι οἱ αὐτοῦ ἠθικοὶ χαρακτῆρες. Ἐνετίησιν, αψ'θ', 1799, παρὰ
Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων». Ἀμφοτέρων τῶν ἐκδόσεων τούτων ἀπό-
κρινται ἀντίτυπα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἀθήναις βουλῆς τῶν Ἑλλήνων.

Τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἐδημοσιεύθη ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου ἐν τῷδε: «Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς βίος καὶ μῦθοι μετὰ τῆς Χρηστοθείας Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, ἣ προσετέθησαν καὶ τινὰ πάνυ ὠφέλιμα, Ἑνετίησι, 1816», (εἰς 8ον). Ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου κεῖται ἐν σελίσιν 133-177 (1).

Τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἐδημοσιεύθη ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου ἐν τῷδε: «Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς βίος καὶ μῦθοι μετὰ τῆς Χρηστοθείας Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου καὶ ἄλλων τινῶν ὠφελίμων, Ἑνετίησι, 1819», (εἰς 8ον). Ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου κεῖται ἐν σελίσιν 133-174 (2).

Τὸ εἰκοστὸν τρίτον ἐδημοσιεύθη ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου ἐν τῷδε: «Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς βίος καὶ μῦθοι μετὰ τῆς Χρηστοθείας Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, ἣ προσετέθησαν καὶ ἄλλα τινὰ πάνυ ὠφέλιμα, Ἑνετίησι, 1830», (εἰς 8ον). Ἡ χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου κεῖται ἐν σελίσιν 133-177 (3).

Τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἐδημοσιεύθη ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου ἐν τῷδε: «Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς βίος καὶ μῦθοι μετὰ τῆς Χρηστοθείας Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, ἐν ἣ προσετέθησαν καὶ ἄλλα τινὰ πάνυ ὠφέλιμα, ἐν Βενετία, 1844», (εἰς 8ον). Ἡ Χρηστοθήθεια κεῖται ἐν σελίσιν 125-174 (4).

Χειρόγραφα δὲ τεύχη τῆς Χρηστοθείας τοῦ Ἀντωνίου ἐγένοντό μοι γνωστὰ τάδε:

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει γυμνασίου ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 136 χειρογράφῳ τεύχει κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθείας (5).

Ἐν τῇ τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου βιβλιοθήκῃ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 8234 χειρογράφῳ τεύχει τῆς συλλογῆς Additional κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθείας (6).

(1) Ἀντίτυπον παρ' ἐμοί.

(2) Ἀντίτυπον παρ' ἐμοί.

(3) Ἀντίτυπον παρ' ἐμοί.

(4) Ἀντίτυπον παρ' ἐμοί.

(5) Β. Κ. Στεφανίδου Οἱ κώδικες τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐν «Byzantinische Zeitschrift», (Leipzig, 1907, in-8°), Bd. XVI, S. 282.

(6) «Νέου Ἑλληνομνήμονος» (Ἀθήνησι, 1905, εἰς 8ον), τόμ. Β', σελ. 216.

Ἐν Βερατίῳ τῆς Ἡπείρου ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 43 χειρογράφῳ τεύχει κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθεΐας καταλαμβάνον τεσσαρσκαίδεκα σελίδας μετ' ἐπιγραφῆς «Χρηστοθήθεια ἐκ τοῦ λατινικοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταφρασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἑλλογίμου καὶ ἐν πρυτανείᾳ ἀρίστου Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, καθηγητοῦ τῶν γραμματικῶν μαθημάτων ἐν τῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως σχολῇ, ὅστις, ὃ μὲν προσθεῖς, ὃ δὲ ὑφελόμενος τοῦ ἀπλοῦ καὶ ἀτελοῦς καὶ ἀκοσμήτου τυγχάνοντος, καταγλαΐσας δὲ τῷ κάλλει τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος ναὶ μὴν καὶ κοσμήσας ποικίλως τῇ προσθήκῃ τῶν νοημάτων, εἰς φῶς ἤγαγεν⁽¹⁾».

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου (ἐν τῷ δήμῳ Λευκασίων) ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 14 χειρογράφῳ τεύχει κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθεΐας μετὰ ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας ἐν Σίφνῳ γραφὲν ἔτει 1752⁽²⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἀθήναις βουλῆς τῶν Ἑλλήνων κεῖνται ἀντίγραφα τῆς Χρηστοθεΐας τρία, ἐν μὲν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 88,4 (φύλλ. 68^α) χειρογράφῳ τεύχει μετὰ διαστίχου ἐρμηνείας, ἕτερον δὲ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 124 (φύλλ. 101^α — 120) μετὰ διαστίχου ἐρμηνείας καὶ τρίτον ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 187,3 (φύλλ. 213)⁽³⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀκαδημείας κεῖνται ἀντίγραφα τῆς Χρηστοθεΐας πέντε, ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθμ. 637,7 (φύλλ. 83), 640,10 (φύλλ. 35), 646,12 (φύλλ. 493), 647,2 (φύλλ. 4) καὶ 750,2 (φύλλ. 39-83) χειρογράφοις τεύχεσιν⁽⁴⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ γυμνασίου κεῖται ἀντί-

(¹) Ἀνθίμου τοῦ Ἀλεξούδη Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τῆς συνοικίας Κάστρου πόλεως Βερατίου τῆς μητροπόλεως Βελεγράδων εὐρισκομένων ἀρχαίων χειρογράφων, ἐν «Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος» (ἐν Ἀθήναις, 1897, εἰς 8ον), τόμῳ Ε', σελ. 367-368.

(²) «Παναθήναια», ἔτει Ζ', σελ. 90.

(³) Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς βουλῆς, ἐν «Νέου Ἑλληνομνήμονος», (Ἀθήνησι, 1907, εἰς 8ον), τόμῳ Δ', σελ. 370, καί, (Ἀθήνησι, 1909, εἰς 8ον), τόμῳ Γ', σελ. 78 καὶ 307.

(⁴) Constantin Litzeica Catalogul manuscriptelor Grecesti, (Bucuresti, 1909, in 8°), p. 340, 352, 359, 361.

γραφον τῆς Χρηστοθεΐας ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 55 χειρογράφῳ τεύχει⁽¹⁾.

Ἐν Ἀγιάσῳ τῆς νήσου Λέσβου κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθεΐας καταλαμβάνον ἐν τῷ χειρογράφῳ τεύχει ἐν ὅλῳ φύλλα εἴκοσι πέντε⁽²⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Σκιάθῳ μοναστηρίου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθεΐας ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 37 χειρογράφῳ τεύχει ἀντιγραφὲν ἐκ τῆς ἔτει 1802 γενομένης ἐκδόσεως⁽³⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς πόλεως Ἰασίου ὑπ' ἀριθμ. 70 κεῖται χειρόγραφον τεῦχος τῆς Χρηστοθεΐας ἐν σχήματι φύλλου⁽⁴⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐπὶ τοῦ Παναιτωλικοῦ ὄρους κειμένου μοναστηρίου τῆς Παναγίας τοῦ Προυσοῦ ἐπικαλουμένου κεῖται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 9 χειρογράφῳ τεύχει ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθεΐας: «Χρηστοθήθεια συντεθεῖσα παρὰ τοῦ τιμιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἀρίστου τε ἐν τε τῇ γραμματικῇ καὶ φιλοσοφίᾳ καὶ πάσῃ ἄλλῃ παιδείᾳ διδασκάλου τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου» (φύλ. 66^α)⁽⁵⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἀθήναις βουλῆς τῶν Ἑλλήνων ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 77, 13 χειρογράφῳ τεύχει κεῖνται «Γνωμικὰ τῆς Χρηστοθεΐας» (τοῦ Ἀντωνίου), (φύλλ. 221^β)⁽⁶⁾.

Τῆς δὲ περὶ «ἐγκλιτικῶν, ἐγκλίνομένων καὶ συνεγκλιτικῶν» ἐπιστολιμαίας διατριβῆς τοῦ Ἀντωνίου κεῖνται ἕτερα δύο ἀντίγραφα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει γυμνασίου ἐν τοῖς ὑπ'

(¹) Daniel Serruys Catalogues des manuscrits Grecs conservés au gymnase Grec de Salonique, ἐν «Revue des bibliothèques», (Paris, 1903, in 8°), année XVII, p. 62.

(²) Θεοφίλου Νουλλέλη Εὐρεσις ὀκτὼ χειρογράφων, ἐν «Ξενοφάνους», συγγράμματος περιοδικοῦ τοῦ συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν, (ἐν Ἀθήναις, 1909, εἰς 8^{ον}), τόμῳ Γ', σελ. 283.

(³) Τρύφ. Εὐαγγελίδου Ἡ νῆσος Σκίαθος καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νησίδες, (ἐν Ἀθήναις, 1913, εἰς 8^{ον}), σελ. 200.

(⁴) N. G. Dossius Studiī Greco-române, Ἑλληνο-ρωμουνικαὶ μελέται, (Iasi, 1902, in 8°), p. 111.

(⁵) Ἰωάννου Τέντε Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς ἱερᾶς μονῆς Προυσοῦ, ἐν «Νέου Ἑλληνομνήμονος», (Ἀθήνησι 1913, εἰς 8^{ον}), τόμῳ Ι', σ. 295.

(⁶) Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς βουλῆς, ἐν «Νέου Ἑλληνομνήμονος», τόμῳ Δ', σελ. 111.

αριθμ. 126 καὶ 136 χειρογράφοις τεύχεσιν· ἐν τῷ τελευταίῳ ἀντιγράφῳ ἀναγράφεται τόδε· «,αψη' ἔτει ὁ λογοθέτης γενικοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ διδάσκαλος τῆς κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν πατριαρχικῆς σχολῆς Ἀντώνιος (¹)». Ἔτερον δ' ἀντίγραφον αὐτῆς κεῖται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 30, 3 χειρογράφῳ τεύχει (φύλλ. 115^α) ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Λευκωσίᾳ ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου (²).

Παρεῖδον δὲ ἐν τῇ περὶ τοῦ Ἀντωνίου πραγματείᾳ μου ὅτι ὁ Ἀντώνιος συνέγραψεν ἢ ἀντέγραψε ῥητορικὴν πραγματείαν σφζομένην ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς ὑπ' ἀριθμ. ,ρπζ', ἐν τέλει δὲ τοῦ πρώτου μέρους τῆς πραγματείας ταύτης κεῖται τόδε:

*Εὐχάριστον φωνήν σοι φέρω, λόγε,
ἰδὼν ποθεινῶς τέρμα τῶν ἐπηργμένων.
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ἀντωνίου πόνος.
Τέλος τῆς ῥητορικῆς [ταύτης] καὶ Θεῷ χάρις.
'Εν ἔτει ,αψβ', ἐν μηνὶ ἀνθεστηριῶνι (³).*

'Εν τέλει δὲ τοῦ δευτέρου μέρους κεῖται τόδε: «,αψγ' ἔτει Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ἀντωνίου πόνος, σκιροφοριῶνι». Ἔτι δ' ἐν θεματαρίῳ κειμένῳ ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθμ. ,ρμς' κεῖται τόδε: «ἔξω τῶν εἰδῶν θέματα παρὰ Ἀντωνίου διδασκάλου δοθέντα» καὶ «θέματα δοθέντα παρὰ Ἀντωνίου διδασκάλου ,αψια', φεβρουαρίου β'» καὶ «θέματα δοθέντα παρὰ Ἀντωνίου διδασκάλου τῷ 1706 (⁴)». Καὶ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀκαδημείας ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 672 (φύλλ. 99) χειρογράφῳ τεύχει κεῖνται θέματα τοῦ Ἀντωνίου κατὰ σημείωμα τόδε: «μέχρι τοῦδε εἰσι τοῦ διδασκάλου κὺρ

(¹) Β. Κ. Στεφανίδου. Οἱ κώδικες τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐν «Byzantinische Zeitschrift», Bd. XVI, s. 276, 282

(²) Χαριλάου Παπαϊωάννου Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, ἐν φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» (ἐν Ἀθήναις, 1906, εἰς 8ον) Ἐπετηρίδος, ἔτει Θ', σελ. 114.

(³) Ἀνθεστηριῶνος ἐν τῷ χειρογράφῳ.

(⁴) Μ. Παρανίκα Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικῆς σχολῆς, ἐν τῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει «ἐλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου» περιοδικῷ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1900, εἰς 4ον), τόμ. ΚΖ', σελ. 313.

Ἀντωνίου <θέματα>, ἀπέθανε δὲ τὸ ,αψ'...., ἰουνίου ια', τὰ δὲ λοιπὰ τοῦ κὺρ Χουρμουζίου ⁽¹⁾».

Τῆς δὲ ἐν ἰάμβοις στίχοις παραφράσεως τῆς Χρηστοηθείας τοῦ Ἀντωνίου ὑπὸ τοῦ Δανιήλ Κεραμέως κεῖνται ἀντίγραφα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 14 χειρογράφῳ τεύχει τῆς ἐν Ἀθήναις βιβλιοθήκης τῆς βουλῆς τῶν Ἑλλήνων ⁽²⁾, ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 102 χειρογράφῳ τεύχει τῆς ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ βιβλιοθήκης τοῦ μοναστηρίου τοῦ Λειμῶνος ⁽³⁾, ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 117 χειρογράφῳ τεύχει τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς βιβλιοθήκης ⁽⁴⁾ καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 470, 5 χειρογράφῳ τεύχει τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις βιβλιοθήκης τοῦ Παναγίου Τάφου ⁽⁵⁾.

Ἐν τέλει παρατίθεται τρία Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου ἐπιγράμματα ἐκ βιβλίου ἐπιγραφομένου «Πανοπλία δογματικὴ Ἀλεξίου βασιλέως Κομνηνοῦ» ἐν Τεργοβύστῳ ἐκδοθέντος ἔτει ,αψί' εἰς φύλλον· τὸ ἀντίτυπον, ἔξ οὗ ἀντέγραψα ταῦτα, φέρει σημείωμα τόδε: «καὶ τόδε ⁽⁶⁾ πρὸς τοῖς ἄλλοις Παρθένιος ἱεροδιάκονος· νῦν δὲ Λεοντίου ἱερέως Μανελοπούλου τοῦ ἐπὶ τῶν κρίσεων τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ,αψλγω', ἐν Κωνσταντινουπόλει».

«Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον, εὐσεβέστατον καὶ γαληνότατον αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας κύριον κύριον Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Βασσαράβαν βοεβόδαν τὸν Μπραγκοβᾶνον.

*Ἡγεμόνων κλέος εὐσεβέων αὖχημά τε ⁽⁷⁾ θεῖον,
Κωνσταντῖνε Μυσῶν κοίρανε, φρουρὲ νόμων,
ἀντωπῆσαί τοι ⁽⁸⁾ τίς ποτε σαῖς ⁽⁹⁾ ἀρειταῖς περ ἰκάνοι;*

⁽¹⁾ Const. Litzica Catalogul manuscriptelor Grecesti, p. 402.

⁽²⁾ Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς βουλῆς, ἐν «Νέου Ἑλληνομνήμονος», (ἐν Ἀθήναις, 1904, εἰς 8ον), τόμ. Α', σελ. 355.

⁽³⁾ Ἀθ. Παπαδοπούλου - Κεραμέως Μαυρογορδάτειος βιβλιοθήκη, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1884, εἰς 4ον) τόμ. Α', σελ. 85.

⁽⁴⁾ Ἰ καὶ Ἀ. Σακκελίωνος Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης. (ἐν Ἀθήναις, 1892, εἰς 8ον), σελ. 201.

⁽⁵⁾ Ἀθαν. Παπαδοπούλου - Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη (ἐν Πετροπόλει, 1891, εἰς 8ον), τόμ. Δ', σελ. 435-436.

⁽⁶⁾ τῷδε ἐν τῷ χειρογράφῳ.

⁽⁷⁾ γε ἐν τῷ κειμένῳ.

⁽⁸⁾ νυ ἐν τῷ κειμένῳ.

⁽⁹⁾ αἷς ἐν τῷ κειμένῳ.

οὐ ἐπι πᾶν ἀτρεκῶς εἰς φάος ἦλθε καλόν.

5 Εἰς ἐτέων ἀμέλει σε Θεὸς φρουροίη ἐλίξεις
θώκῳ εἶν σφειτέρῳ ἰδρυμένον πολέας.

Ἀντώνιος ὁ διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς καὶ
οὐγοθέτης γενικοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας⁽¹⁾·

«Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ ἐνδοξότατον κύριον κύριον Στέ-
φανον βοεβόδαν τὸν Μπραγκοβᾶνον.

Ἀρετῆς ἰδ' εὐσεβίης
στεφάνου πλέκειν ἐπαίνους
συνάρασθέ μοι, παροῦσαι,
ἐπέων καλοῖς ἁώτοις,
ἐλικωνιῆθεν Μοῦσαι,
σοφίης ἄριστον νῖα,
ὀρθοδοξίης τὸ κλέος,
Θεὸς ᾧ βίον παράσχοι
βαθὺ κλεινὸν οὖν τε γῆρας
βασιλείαν τ' ἐπὶ τούτοις γε ἀγήρω.

Ἀντώνιος ὁ προρρηθείς·

«Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν πανιερώτατον καὶ σεβασμιώτατον μητροπο-
λίτην Δρύστρας κύριον Ἀθανάσιον.

Τεύχεσιν εὐσεβίης ἰδὲ πνεύματος ὥπλισε θεῖος
ἀρχιερεὺς Δρύστρας πανοπλίῃ ζαθέους,
λύκους δὲ φθορέας κατερύκει σηκόθεν οὗτος
Χριστοῖο, κλεινὴν εἰς φάος τήνδε⁽²⁾ βίβλον,
Ζυγαδινοῦ πόνον, αἷς ἀγαγὼν δαπάναις ἀφειδέσαι
δέσκειτε, ποιμένες, σὺν θαύματι εὐσεβίην».

(1) Τὸ πρῶτον τοῦτο ἐπίγραμμα κεῖται κάτωθι τοῦ στέμματος τῶν ἡγε-
μόνων τῆς Βλαχίας· τὰ δ' ἕτερα δύο μετὰ τὴν προσφώνησιν τοῦ δαπανήσαντος
εἰς τὴν τοῦ βιβλίου ἔκδοσιν μητροπολίτου Δρύστρας Ἀθανασίου τῷ βοεβόδᾳ
Στεφάνῳ Μπραγκοβάνῳ.

(2) ἦνδε ἐν τῷ κειμένῳ

ΠΑΪΣΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ
ΚΑΙ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΩΡΟΣΤΑΜΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

γno

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Ὁ Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος - Κεραμεὺς ἐδημοσίευσε δύο ⁽¹⁾ γράμματα τῶν ἐτῶν 1731 καὶ 1733 περὶ τοῦ μητροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιου Ἑμμανουὴλ Πωγωνάτου, ἀνδρὸς Πελοποννησίου· τὸ μὲν τοῦ ἔτους 1731 εἶναι γράμμα τοῦ πατριάρχου Παΐσιου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, δι' οὗ ὁ πατριάρχης καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱερὰ τῶν ἀρχιερέων σύνοδος συνίστα καὶ ἀπέστελλε πρὸς τοὺς βασιλεῖς, ἡγεμόνας καὶ τοὺς ἐν τῇ Αὐστρίᾳ ἀξιωματικούς τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐκκλησίας τὸν εἰρημένον μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιον μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ πρὸς συλλογὴν βοηθειῶν πρὸς ἐλευθέρωσιν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ὑπὸ τῶν Ὁσμανιδῶν αἰχμαλωτισθέντων (κατὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς ἔτει 1715), οἱ ἔπαθον καὶ ὑπέμειναν ἐν τῇ δουλείᾳ ἀνήκεστα δεινὰ· τὸ δ' ἕτερον τοῦ ἔτους 1733 εἶναι γράμμα λατινιστὶ γεγραμμένον ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ αὐλῇ Ἰγνατίου Κόχου, δι' οὗ οὗτος κατὰ τὰ προσαχθέντα αὐτῷ γράμματα ὑπὲρ τοῦ εἰρημένου Παΐσιου ἐπὶ αὐτὸν πρὸς τοὺς ἐν ἀξιώσει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας ὡς κατόλικον πιστὸν ἀρχιερέα Πατρῶν καὶ συνίστα αὐτοῖς νὰ βοηθήσωσιν αὐτόν, ἵνα περιερχόμενος τὴν Αὐστρίαν συλλέξῃ χρήματα πρὸς ἐλευθέρωσιν αἰχμαλωτισθέντων χριστιανῶν ὑπὸ τῶν Ὁσμανιδῶν. Ὁ Κεραμεὺς θεωρεῖ τὰ εἰρημένα γράμματα πλαστὰ καὶ τὸν εἰρημένον

⁽¹⁾ Ἀθαν. Παπαδοπούλου - Κεραμέως Διάφορα Ἑλληνικὰ γράμματα ἐκ τοῦ ἐν Πετρούπολει μουσείου τοῦ Nicolas Sikhacheff, (ἐν Πετρούπολει, 1907, εἰς 4ον) σελ. 11-15, 15-17.

Παΐσιον ψευδαρχιεπίσκοπον Παλαιῶν Πατρῶν καὶ νομίζει ὅτι οὗτος καὶ Σεραφεῖμ ὁ Μυτιληναῖος ⁽¹⁾ εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Τὰ ὑπὸ τοῦ Κεραμέως εἰρημένα περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ Παΐσιου καὶ τοῦ Σεραφεῖμ ἡμφεσβήτησεν ὁ μητροπολίτης Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης, ὃς μάλιστα θεωρεῖ τὸ εἰρημένον γράμμα τοῦ Παΐσιου γνήσιον καὶ αὐτὸν τὸν Παΐσιον κανονικὸν μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν ἐπικαλούμενος καὶ σημειώματά τινα ἐπὶ μηνιαίων, ἃ καὶ ἐδημοσίευσεν ἐκ τοῦ ἐν Βιέννῃ γραμματοφυλακίου τοῦ ἐλληνικοῦ ναοῦ, ἐξ ἑνὸς τῶν ὁποίων γίγνεται δῆλον ὅτι ἔτεσι 1742-1743 παρέμενεν ἐν Βιέννῃ ὁ μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιος, υἱὸς Ἑμμανουήλ, ἐνθα καὶ ἀπέθανεν ἔτει 1743 ⁽²⁾. Ὁ Κεραμεὺς διὰ νέας αὐτοῦ πραγματείας ἐπειράθη νὰ ἀποδείξῃ τὰ ὑπὸ τοῦ Σωφρονίου τοῦ Λεοντοπόλεως εἰρημένα ὡς ἀσύστατα καὶ ἀνακριβῆ. Λεπτομερῶς δὲ περιγράφει ἐν αὐτῇ τὰ ὑπ' αὐτοῦ προδημοσιευθέντα δύο γράμματα περὶ Παΐσιου τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ ἔτεσι 1742-1743 παραμένων ἐν Βιέννῃ Παΐσιος ἦτο ἄλλος ψευδαρχιεπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν, ὁ δὲ προειρημένος Παΐσιος ἦν ὁ αὐτὸς μετὰ Σεραφεῖμ Πωγωνάτου τοῦ Μυτιληναίου ⁽³⁾. Ταῦτα κατὰ Κεραμέα καὶ Σωφρόνιον τὸν Λεοντοπόλεως περὶ Παΐσιου τοῦ μητροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν.

Ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν μητροπολιτῶν τῶν Παλαιῶν Πατρῶν τοῦ Σταυράκη Ἀριστάρχου καταλέγεται δις προστάς τῆς μητροπόλεως ταύτης ἱεράρχης καλούμενος Παΐσιος, κατὰ τοὺς κώδικας τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ἔτεσι 1688-1717 καὶ ἔτεσι 1721-1728 ⁽⁴⁾. ἄλλὰ ταῦτα δὲν εἶναι ἀκριβῆ, καθ' ἃ καὶ Ἑρρῖκος Γέλζερὸς παρετήρησε, διότι

⁽¹⁾ Κ. Παλαιολόγου Ὁ Ἕλληνας κληρικὸς Σεραφεῖμ, ἐν «Παρνασσῷ», (ἐν Ἀθήναις, 1880, εἰς 8ον), τόμῳ Δ', σελ. 28-51.

⁽²⁾ Σωφρονίου τοῦ Λεοντοπόλεως Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιος, ἐν «Ἐκκλησιαστικοῦ φάρου», (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1909, εἰς 8ον), τόμῳ Γ', σελ. 327-331.

⁽³⁾ Ἀθαν. Παπαδοπούλου - Κεραμέως Παΐσιος Ἑμμανουήλ Πωγωνάτος καὶ Γεώργιος Σπαντωνῆς, ἐν «Ἐκκλησιαστικοῦ φάρου», (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1909, εἰς 8ον), τόμῳ Δ', σελ. 315-316.

⁽⁴⁾ Ernst Gerland Neue Quellen zur Geschichte des leitinischen Erzbistums Patras, (Leipzig, 1902, in 8°), S. 253, 254.

ἐξ ἐπιγραφῶν μανθάνομεν ὅτι ἔτεσι 1703⁽¹⁾ καὶ 1710⁽²⁾ προΐστατο τῆς μητροπόλεως Παλαιῶν Πατρῶν Ἀρσένιος ὁ ἐπικαλούμενος Δημητρακόπουλος, ἔτει δὲ 1717 μηνὸς ὀκτωβρίου τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ ἐπιστολὴ Παΐσιου τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν ἐπιστέλλεται Χρυσάνθῳ τῷ πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύμων⁽³⁾ καὶ ἔτει 1722 ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας ὁ ἀπὸ Καισαρείας τῶν Καππαδοκῶν ἀπέστειλε τὸν πρῶτον Παλαιῶν Πατρῶν Παῖσιον πρὸς τοὺς συντίχους Ζακύνθου πρὸς συλλογὴν βοηθειῶν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ καέντος πατριαρχικοῦ ναοῦ⁽⁴⁾. Ἐὰν ὁ Παῖσιος μετὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ προέστη τὸ δεύτερον τῆς ἐκκλησίας Παλαιῶν Πατρῶν δὲν εἶναι γνωστόν· ἔτει 1727 μηνὶ μαΐῳ συνυπέγραψε Παῖσιος ὁ Παλαιῶν Πατρῶν ἐν γράμματι τοῦ πατριάρχου Παΐσιου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας πρὸς τοὺς μητροπολίτας Ἀδριανουπόλεως, Διδυμοτείχου καὶ Αἴνου περὶ τῶν κουτείων τοῦ παναγίου Τάφου⁽⁵⁾. Ἐὰν οὗτος εἶναι ἕτερος Παῖσιος, ὁ προειρημένος Παῖσιος ὄχητο ἀπὸ εἰς Ἑσπερίαν, ἐνθα κατεσκεύασε τὸ πλαστὸν πατριαρχικὸν γράμμα τοῦ ἔτους 1731 καὶ δι' αὐτοῦ ἠδυνήθη νὰ λάβῃ τὸ συστατικὸν γράμμα τοῦ προέδρου τοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου τῆς ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς Ἰγνατίου Κόχου πρὸς συλλογὴν βοηθειῶν. Τὸν Παλαιῶν Πατρῶν Παῖσιον εὗρίσκω ἔτει 1737 ἐν Σιατίστῃ τῆς Μακεδονίας, ἐξ ἧς ὁ

(¹) Στεφάνου Θωμοπούλου Ἐπίσκοποι, μητροπολίται καὶ ἀρχιεπίσκοποι Πατρῶν, ἐν «Ἱεροῦ συνδέσμου» (ἐν Ἀθήναις, 1908, εἰς 4ον), ἔτει ΙΒ', ἀριθμ. 77, σελ. 4.

(²) Στεφάνου Θωμοπούλου Χριστιανικαὶ ἐν Πάτραις ἐπιγραφαί, ἐν «Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος», (ἐν Ἀθήναις, 1884, εἰς 8ον), τόμῳ Α', σελ. 526.—Τοῦ αὐτοῦ Ἱστορία τῆς πόλεως Πατρῶν, (ἐν Ἀθήναις, 1888, εἰς 8ον), σελ. 263-264.—Ernst Gerland Neue Quellen zur Geschichte des leitinischen Erzbistums Patras, S. 253, 254.

(³) Κατάλογος ἐπιστολῶν ἀνεκδότων, ἐν Κ. Ν. Σάθα «Μεσαιωνικῆς βιβλιοθήκης», (ἐν Βενετία, 1872, εἰς 8ον), τόμῳ Γ', σελ. 531.

(⁴) Μ. Ἰ. Γεδεῶν Γράμμα περὶ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, ἐν «Ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας», (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1899, εἰς φύλλ.), ἔτει ΙΘ', σελ. 175-176.

(⁵) J. D. Mansi Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio, (Parisiis, 1905, in f°), tom. XXXVII, col. 681-682.

ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν Ζωσιμᾶς, τὸ δεύτερον προϊστάμενος τοῦ θρόνου τούτου, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Βιέννην μετ' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον τὸν ἕκτον πληρεξούσιον αὐτοῦ πρὸς διαπραγμάτευσιν καὶ συνομολόγησιν συμβάσεων τοῦ Ἀχριδῶν Ζωσιμᾶ μετὰ τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορος, περὶ ὧν ὅμως οὐδὲν εἶναι γνωστόν· τὸ γράμμα τοῦ εἰρημένου Ζωσιμᾶ ἐσώθη ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ βασιλικοῦ καὶ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Βιέννης, ἐξ οὗ λαβὼν ἀντίγραφον δημοσιεύω αὐτὸ κατωτέρω. Μετὰ ταῦτα ὁ Παῖσιος παρέμεινεν ἐν Βιέννῃ εὗρισκόμενος ἐν αὐτῇ ἔτεσι 1742-1743, ἔνθα ἔτει 1743 ἀπέθανεν. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐμφαίνεται ὅτι ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Παῖσιος Ἐμμανουὴλ Πωγωνᾶτος οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸν Σεραφεῖμ Πωγωνᾶτον τὸν ἐκ Μυτιλήνης, διετέλεσε δὲ ὄντως κανονικὸς μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Κεραμέως δημοσιευθὲν πλαστὸν γράμμα τοῦ πατριάρχου Παῖσιου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας εἶχε προδημοσιευθῇ ἔτει 1737 ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Ἰακώβου Ἐλσνέρου ἐν Βερολίνῳ ὡς γράμμα μὲν τοῦ πατριάρχου Παῖσιου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, ἀλλὰ τοῦ ἔτους 1734, ὅτε πλέον δὲν προΐστατο τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ Παῖσιος, ἀλλὰ Σεραφεῖμ ὁ ἀπὸ Νικομηδείας, δι' αὐτοῦ δὲ συνιστάτο ὑπὸ τοῦ πατριάρχου πρὸς συλλογὴν βοηθειῶν πρὸς ἐλευθέρωσιν (τῶν ἔτει 1715) αἰχμαλωτισθέντων, οὐχὶ πλέον Παῖσιος ὁ Παλαιῶν Πατρῶν, ἀλλ' ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος Δωρόσταμος, ἐν αὐτῷ δὲ φέρονται συνυπογεγραμμένοι οἱ αὐτοὶ ἱεράρχαι πλὴν τοῦ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ, ἀντὶ τοῦ ὁποίου φέρεται ὁ Προῖλάβου Ἰωαννίκιος, παραλείπεται δὲ ὁ ὁφερενδᾶριος τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας Σπαντωνῆς ⁽¹⁾. Τὴν πλαστότητα τοῦ εἰρημένου γραμματος ἐλέγχει καὶ ὁ ψιλῷ ὀνόματι Φράγκος ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Λουδοβῖκος Πετί ⁽²⁾.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ὑπεμφαίνεται ὅτι ὁ Ἀθανάσιος Δωρόσταμος

⁽¹⁾ Jacob Elssner *Neueste Beschreibung derer griechischen Christen in Turkey aus glaubwürdiger Erzählung Herrn Athanasius Dorostromus*, (Berlin, 1737, in 8°), S. 20-27.

⁽²⁾ J. D. Mansi *Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio*, tom. XXXVII, col. 1055-1056.

ἦν ἐκ τῶν ἀκολουθῶν Παϊσίου τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν, ὅστις κατεσκεύασε μετ' αὐτοῦ τὸ πατριαρχικὸν γράμμα τοῦ πατριάρχου Παϊσίου· μετὰ ταῦτα δὲ ἀποχωρισθεὶς αὐτοῦ ἐτράπη πρὸς τὴν βόρειον Γερμανίαν, ἵνα καὶ αὐτὸς δι' ἴδιον λογαριασμὸν μετέλθῃ διὰ τοῦ αὐτοῦ συστατικοῦ γράμματος τὴν τέχνην τοῦ ἀλήτου, πλαστογράφου καὶ ἀπατεῶνος διδασκάλου αὐτοῦ Παϊσίου, σχετισθεὶς δὲ ἐν Βερολίνῳ μετὰ τοῦ Γερμανοῦ Ἰακώβου Ἐλσνέρου διηγήσατο αὐτῷ τὰ τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας, ἐξ ὧν συνέγραψεν οὗτος τὸ περὶ αὐτῆς σύγγραμμα τὸ δημοσιευθὲν ἐν Βερολίνῳ ἔτει 1737, ἐν ᾧ δημοσιεύει οὗτος τὸ εἰρημένον πατριαρχικὸν γράμμα, τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀθανασίου καὶ τάδε περὶ αὐτοῦ:

« Ἀθανάσιος Δωρόσταμος, ἀνὴρ Πατρὺς τῶν δοκίμων· ὁ μὲν πρεσβύτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ ἦν ἔμπορος, ὁ δὲ νεώτερος ἱερεὺς ἐν τῷ ἐν Πάτραις ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου· νέος ὢν ἠκολούθησε τῷ πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ εἰς Δαμιέτιν τῆς Αἰγύπτου καὶ εἶτα εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐκεῖ ναῶν καὶ μοναστηρίων. Ὁ Ἀθανάσιος ἐγένετο διάκονος ἐν Πάτραις, ὅτε ἡ Πελοπόννησος περιῆλθεν εἰς τοὺς Τούρκους (ἔτει 1715), ἐν Ναυπλῖα δέ, εἰς ἣν μετέβη ἕνεκα τοῦ πολέμου, ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ γενιτσάρου, παρ' οὗ αὐστηρῶς ἐφυλάχθη ἐπὶ τέσσαρας μῆνας, εἶτα δὲ ἐπεραιώθη διὰ Σμύρνης εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἠλευθερώθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου μετ' ἄλλων ὁμοδούλων χριστιανῶν. Μετὰ δὲ τὸ πέρας τοῦ πολέμου καὶ τὴν ἀνάκτησιν τῶν ἑαυτῶν κτήσεων ἀπέτεισαν οἱ λυτρωθέντες τῷ πατριάρχῃ τὰ λύτρα. Ὁ πατριάρχης ὥς δραστήριον ἀνέδειξε τὸν Ἀθανάσιον ἡγούμενον τοῦ ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαυίας μοναστηρίου τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Βραΐλαν κληθεὶς ὥς ἀρχιμανδρίτης τοῦ ἀρχιεπισκόπου ταύτης Ἰωαννικίου, μεθ' οὗ εἰς περιοδείαν ὦν μετέβη καὶ εἰς Βενδέρην, ἔνθα ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηκίας (Κάρολος ὁ δωδέκατος) ἠρωϊκῶς ἀντέστη τοῖς Τούρκοις, ἀλλὰ τέλος καταβληθεὶς ὑπ' αὐτῶν μετηνέχθη εἰς Διδυμότειχον· πρὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν ὁ Ἀθανάσιος ἐγένετο ἀρχιμανδρίτης ὑπὸ τοῦ τότε πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου, προϊσταται δὲ ἅμα τοῦ Ἀγίου Ὄρους καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μοναστηρίων, ἀνακοινοῦνται δὲ αὐτῷ πᾶσαι αἱ σπουδαῖαι ὑποθέ-

σεις καὶ ἀναμένεται ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἔγκρισις αὐτῶν· πλὴν τούτου τηρεῖ καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιμανδρίτου ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Βραΐλας προϊστάμενος τῶν ἐκεῖ ναῶν καὶ μοναστηρίων. Εἰς τὰ δικαστικά ἢ συσκεπτικά συνέδρια τοῦ πατριάρχου παρεδρεύει καὶ ὁ Ἀθανάσιος, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἀναγομένων εἰς τὴν χώραν τῆς ἑαυτοῦ διοικήσεως καὶ προεδρεύει κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ παρὰ τῷ ἀρχιδιακόνῳ, ἐν γένει δὲ ἐξασκεῖ τὸ ῥηθὲν ἀξίωμα, ὁπόταν καὶ ὅπου ἂν θέλῃ ἢ ὁσάκις παραγγέλλεται· κατοικεῖ ἐν τοῖς πατριαρχείοις ἐν ἰδίῳ διαμερίσματι μετὰ δειπνικῆς τραπέζης λαμβάνων εἰσπράξεις ἐκ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βραΐλας, ἢ, ἐφ' ὅσον οὗτος ζῇ, οὐδένα ἕτερον ἀρχιμανδρίτην δικαιουταὶ νὰ προσλάβῃ· ἐν τῷ γράμματι τοῦ πατριάρχου γίγνεται μνεῖα αὐτοῦ μετὰ μεγάλης ἐκτιμήσεως συνιστῶντος «τὸν παρόντα παναιδεσιμώτατον καὶ πανευλαβέστατον κύριον Ἀθανάσιον Δωρόσταμον, ἀρχιμανδρίτην τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τοῦ Ἀγίου Ὄρους τοῦ ἐν Ἀθῶν καὶ πάσης χερσονήσου, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν μετὰ τῆς ἱερᾶς συνοδείας αὐτοῦ». Πρὸ δέκα περίπου ἐτῶν ἀπεστάλη ἐξαρχος εἰς τὰς ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν κρατουμένας νήσους Κέρκυραν, Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν πρὸς συλλογὴν εἰσφορῶν πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἐκ πυρκαϊᾶς καταστραφέντος πατριαρχικοῦ ναοῦ, τοσοῦτον δ' ἐπέτυχεν, ὥστε ἐπανῆλθε φέρων γενναίαν συγκομιδὴν, δι' ἧς πρὸς τῇ ἐπιχορηγήσει τοῦ Ῥώσου αὐτοκράτορος ὁ ναὸς καὶ τὸ οἶκημα τοῦ πατριάρχου ἀνηγέρθησαν πολλῷ καλλίῳ καὶ στερεώτερον. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀποστολῆς ἐκείνης ἐγένετο αἰτία τοῦ νὰ ἐκλεχθῇ πρὸς ἀποστολὴν εἰς Γερμανίαν καὶ Σουηκίαν, ὅπως συλλέξῃ εἰσφορὰς πρὸς λύτρωσιν τῶν ἐν δουλείᾳ διατελούντων αἰχμαλώτων τῶν Τούρκων, ἅμα δ' ἐγένετο ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀποσταλέντων πρὸς τοῦτο μοναχῶν εἰς Ὀλλανδίαν καὶ Ἀγγλίαν. Πορευόμενος εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἀτυχῶς ἐπὶ τῶν συνόρων Βλαχίας καὶ Τρανσυλβανίας συνελήφθη ὑπὸ ληστῶν, οἱ τὸν μὲν ἓνα τῶν συμπεμφθέντων μοναχῶν ἐφόνευσαν, αὐτὸν δὲ τὸν ἀρχιμανδρίτην καὶ τὸν ἄλλον διάκονον ἀπεγύμνωσαν μόλις φεισθέντες τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ὁ ἐν Τεμεσβάρῃ Ἑλλήν ἐπίσκοπος Μάξιμος τελῶν ὑπὸ τῷ

ἀρχιεπισκόπῳ Βελιγραδίου παρέσχεν αὐτῷ ἐνδύματα καὶ χρήματα, ὥστε διὰ Βιέννης, ἔνθα ἔτυχεν εὐνοϊκῆς παρὰ τῷ αὐτοκράτορι ἀκροάσεως, καὶ κεῖθεν διὰ Βοημίας καὶ Σιλεσίας μέχρι Φραγκφούρτης τῆς παρὰ τὸν Βιάδρον ἡδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς Βερολῖνον. Εἶναι ἀνὴρ σεβασμίας μορφῆς ἐκκαιτεσσαρακοντούτης, φέρει πρὸ τοῦ στήθους ἐπιμήκη σταυρὸν ἐξηρτημένον ἀπὸ τοῦ τραχήλου, ὃν ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ ἄρτι μνημονευθεὶς ἐπίσκοπος Μάξιμος, κατ' ἀνάγκην ὅπως διαστέλληται ἀπὸ τινος Ἰουδαίου, πάνυ ὁμοιάζοντος αὐτῷ τὴν τε μέλαιναν γενειάδα καὶ τὴν περιβολήν· εἶναι νοήμων καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὰς ὅπωςδήποτε ἀποστολάς· πλὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς τουρκικῆς ὁμιλεῖ ὀλίγον τὰ λατινικὰ καὶ τὰ γαλλικά· τὴν ἰταλικὴν γράφει προχειρότατα καὶ ὀρθῶς, ἀρκούντως δὲ καὶ τὴν ἑλληνικὴν, καθάπερ δεικνύουσιν αἱ σταλεῖσαι ἐπιστολαὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ παρὰ τὸν Βιάδρον διδάκτορα καὶ καθηγητὴν Ἰοβλόσκην μεγάλως ἐκτιμῶντα τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ καὶ ἐκδηλώσαντά μοι τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ ταύτην. Ἡ ἀφήγησις αὐτοῦ περὶ τῶν νῦν Ἑλλήνων εἶναι καθ' ὅλα ἀξιόπιστος· εἶναι ἀρχιμανδρίτης τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας καὶ ἔξοχος θεράπων τοῦ πατριάρχου πεντεκαιδέκατον ἤδη ἔτος, οὗ ἔνεκα δύναται νὰ ποιῇται ἐπαρκῶς σαφῇ ἀφήγησιν ὅσων αὐτὸς εἶδεν, ἤκουσε καὶ διεχειρίσατο. Εἶναι μεμετροημένος καὶ ἥκιστα δεισιδαίμων, σοβαρὸς καὶ θεοσεβής, τοσοῦτον βδελυττόμενος τὴν ἀνακρίβειαν καὶ τὰ ψεύδη, ὥστε ἐν τισι περιστάσεσιν εἶπέ ποτε ὅτι προτιμᾷ νὰ ἀποθάνῃ ἢ νὰ ψευσθῇ ἐν γνώσει. Ὅπως ἐξοικονομήσῃ τὰς δαπάνας, προσέλαβον αὐτὸν ἐν τῇ ἐμῇ κατοικίᾳ καὶ τραπέζῃ· πολλάκις δὲ παρήνεσέ με σοβαρώτατα πράγματα καὶ μονονοῦ ὥρκίσθη ὅτι οὐδὲν δύναται νὰ εἴπῃ ἢ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀφόβως, ὁπότε ἐβεβαίωσα αὐτὸν ὅτι ἡμεῖς οἱ διαμαρτυρόμενοι πολλῷ μᾶλλον θὰ ἠγαπῶμεν αὐτόν, ἂν ἀπεκάλυπτεν ἀληθῆς τὰ πράγματα κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀντίληψιν, παρὰ ἂν διὰ κολακείας καὶ ἀποσιωπήσεως τῆς ἀληθείας ἤθελε νὰ εἴπῃ τι ἡμῖν πρὸς ἡδονήν, καὶ ὅτι μάλιστα ἐπεκράτει ἄλλη ἰδέα παρ' ἡμῖν περὶ τῶν Ἑλλήνων. Ὅφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὰ πάντα μετὰ σοβαρότητος καὶ βασιμότητος καὶ οὐδὲν κατ' ἀρέσκειαν ἀπεφήνατο, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον ἐν παλαιαῖς καὶ νέαις δέλτοις ἀνεῦρον ἵχνη ἐπιβεβαιοῦντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ· οὐδαμῶς λοιπὸν ἐφαρ-

μόζονται καὶ περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὅσα ὁ Ἀινέκκιος ⁽¹⁾ ἀβασανίστως ἀναφέρει περὶ τῶν ἀσυνέτων διηγήσεων τῶν Ἑλλήνων ὁδοιπόρων τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ θρησκευματος ἢ τοῦ κράτους ἐν σελίδι 226 τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἑαυτοῦ βιβλίου». Τοιαῦτα μὲν καὶ τοσαῦτα ἐδίδαξε ψεύδη περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας τὸν Γερμανὸν Ἰάκωβον Ἐλσνερον ὁ Ἀθανάσιος, ἵνα δι' αὐτῶν ἀνεγείρῃ αἰώνιον μνημεῖον τῆς αὐτοῦ ἀναιδείας καὶ κακοηθείας.

(Ἐκ τοῦ ἀρχετύπου ἀποκειμένου ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ ἐν Βιέννῃ βασιλικοῦ καὶ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου).

Zosimus secundus, Dei gratia electus supremus archiepiscopus Primae Iustinianae et Ochridae, sacri Romani utriusque imperii princeps, comes sacri palatii nec non Albaniae, Daciae, Pannonniae, Thessaliae et Macedoniae aliarumque provinciarum citra Epiri, Bulgariae et Illyrici per concessionem perpetuam Iustiniani imperatoris summus sacerdos, ceterorumque dominiorum, terrarum et locorum citra et ultra Danubium magnus primae, sanctae catholicae orientalis Romanae ecclesiae universalis legatus et oecumenicae patriarchalis et apostolicae sacrosanctae sedis locumtenens, et perpetuus exarcha etc. etc.

Sacratissime, piissime ac potentissime in Christo Deo fidelis Caesar, ac Romanorum imperator, rex, princeps ac domine omnium gratiosissime.

In conformitate gratiosa permissionis, ab imperiali Maiestate Vestra indultae, sine ulteriori dilatione, resolvimus expeditionem legationis nostrae ad imperiale Maiestatis Vestrae solium, quem in finem elegimus personnam venerabilis ac reverendissimi patris Paisii Emmanuelis à Pogonato metropolitani Patrarum in Achaia Pelopon-

(¹) J. M. Heineccios Abbildung der alten und neuen griechischen Kirche nach ihrer Historie, Glaubens-Lehrer und Kirchen Gebräuchen, (Leipzig, 1711, in 8°).

nesi, quem legatum nostrum plenipotentiarium constitui-
mus et ad imperialem Maiestatem Vestram emisimus, con-
cedentes illi, omnem plenam facultatem, ut nomine nostro
et auctoritate nostra, iuxta tenorem nostrarum plenipo-
tentialium litterarum, in quibus, intentio nostra expressa
continetur, concludat tractatum; supplicamus proinde Maie-
statem Vestram, quatenus cum solita eundem clemen-
tia excipere accessumque illi ad eandem permittere et
omnem fidem ac creditum illi praestare dignetur Maiestatis
Vestrae indulgere et ita benigne protegere dignetur, ut
gaudere valeat iure quod character eius secum fert pos-
sitque tractare ac concludere omnem negotiationem nos e
contrariis ad servitia M. V. beneplacita prompti semper
manemus et quod super est Maiestati Vestrae Caesareae
diuturnam incolumitatem et omnigenam felicitatem ex
toto corde vovemus archipastoralemque benedictionem pe-
ramanter impertimus.

Dedimus Sathistae die XII mensi decembris, anno
MDCCXXVI.

Ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος ιε' (¹).

Andronicus Lascaris magister protecdicus m. p.

Demetrios Musaki secretarius m. p.

In dorso.

Sacratissimo, piissimo ac potentissimo principi Carolo
sexto in Christo Deo fideli Caesari et Romanorum impe-
ratori, semper Augusto, nec non Germaniae, Hispaniae,
Hungariae, Bohemiae, Sclavoniae, Serviae, urtriusque Si-
ciliae et regi, archi-duci Austriae, duci Burgundiae etc.
etc. etc. regi, duci, principi, ac domino omnium gratiosissimo.

(l. s.).

(¹) Αὐτῇ χειρὶ τοῦ Ζωσιμᾶ.

ΤΟ ΕΝ Τῇ ΝΗΣῳ ΑΝΑΦῇ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΟΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΙΩΤΙΣΣΗΣ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Ἐκ τῶν πατριαρχιακῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων, ἃ ὄφειλον νὰ ἐπισκεφθῶσιν οἱ ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης ἔτει 1797 πατριαρχικοὶ καὶ συνοδικοὶ ἑξαρχοι, ὁ Παροναξίας Νεόφυτος καὶ ὁ Σαντορήνης Γαβριήλ⁽¹⁾, ἦν καὶ τὸ ἐν τῇ νήσῳ Ἀνάφῃ μοναστήριον Παναγίας τῆς Καλαμιωτίσσης. Τὸ εἰρημένον μοναστήριον κεῖται ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ χωρίζοντος τὴν νῆσον ἀπὸ βουνώδους ὑπερμεγέθους βράχου, περὶ οὗ ὁ Ἰωσήφ Πιτῶνος Τουρνεφόρτιος σημειοῦται ὅτι ἦν: «une des plus effroyables roches, qui soit au monde». Ὁ χωρίζων τὸν βραχώδη τοῦτον βουνὸν τῆς νήσου ἰσθμός, ἔνθα ὁ ναὸς τῆς Παναγίας, καλεῖται Καλάμι, ἐξ οὗ ἡ Παναγία ἐκλήθη Καλαμιώτισσα· διότι ἡ παράδοσις τῶν Ἀναφαίων ὅτι εὗρέθη ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας ἐπὶ καλάμου ἀνηρτημένη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνώδους βράχου καὶ ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἤθελεν ἡ Παναγία τὴν οἰκοδομίαν τοῦ οἴκου αὐτῆς μεταφέρειν νύκτωρ τὰ ἐργαλεῖα τῶν ἀλλαχοῦ οἰκοδομούντων τὸν ναὸν ἐργατῶν, εἶναι ἐκ τῶν συνήθων μύθων πολλαχοῦ ἀπαντώντων προκειμένου περὶ οἰκοδομίας ναῶν, μοναστηρίων, ἀκροπόλεων καὶ φρουρίων. Τὸ μοναστήριον καὶ ὁ ναός, ἐκτὸς τῶν ἐπὶ τοῦ βουνώδους βράχου οἰκοδομημάτων παθόντων πρὸ ἐτῶν ὑπὸ κεραυνοῦ τὴν ἡμέραν τῆς πάνηγύρεως τῆς Παναγίας, κεῖνται ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν μεγαλοπρεπῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τοῦ Αἰγλήτου Ἀπόλλωνος. Ἀτυ-

(¹) Οἱ ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης ἀνὰ τὰς Κυκλάδας πατριαρχικοὶ ἑξαρχοι ἔτει 1797, ἐν Ἱστορικῶν ἐρευνῶν περὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν νήσων τῆς ἀνατολικῆς μεσογείου θαλάσσης, (ἐν Ἑρμουπόλει, 1913, εἰς 8ον), τόμ. Α', σελ. 101-123.

χῶς τὰ ἐρείπια ταῦτα εἶναι ἐμπεπιστευμένα εἰς ἀγροῖκον καὶ ἄξεστον καλόγηρον, ὅστις δίκην ἡγουμένου, ἀλλ' ἄνευ ἐκλογῆς καὶ ἄνευ οὐδενὸς ἐλέγχου, διαχειρίζεται τὰ τοῦ μοναστηρίου, ὥς οἱ Ἀναφαῖοι λέγουσιν, ὑπὲρ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ ταμείου. Ὅτε μηνὶ νοεμβρίῳ τοῦ ἔτους 1915 διενυκτέρευσα ἐν τῷ μοναστηρίῳ, προητοιμάζετο τὴν ἐπομένην διὰ τὰ χοιροσφάγια συμφυρόμενος μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων. Ἀσυστόλως δ' ἐπέδειξέ μοι ἱερὸν χῶρον, ὃν ἐπέτρεψε νὰ ἀνασκάψῃ πρὸς κοινὸν συμφέρον ὁ Ἀγγλος ἀρχαιοκάπηλος Θεόδωρος Βέντ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1571 τυγχάνει γνωστὸς ὁ ἐν τῇ νήσῳ Ἀνάφῃ ναὸς Παναγίας τῆς Καλαμιωτίσσης· τοῦτο γίγνεται δῆλον ἐκ σημειώματος κειμένου ἐπὶ χειρογράφου ἐν μεμβράναις Εὐαγγελίου, ἀνήκοντος τῷ εἰρημένῳ ναῷ ἔχοντος ὧδε: «† τὸ παρὸν Εὐαγγέλιον ὑπάρχει τῆς Παναγίας μου τῆς Καλαμιώτισσας μητροπόλεως Θύρας, ὃνπερ ἀφιέρωσεν αὐτὸν ὁ μαστροῖωάννης ὁ τὸ ἐπὶ κλην χαντζῆς, ὃνπερ ἀγοράσας αὐτὸ ἀπὸ τὸν παππᾶ κὺρ Γερμανὸν ἄσπρα ρνέ καὶ ὅστις τὸ ὑστερήσει ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς Παναγίας μου τῆς ἐπονομαζομένης Καλαμιώτισσας μητροπόλεως Θυρῶν ἔξει Θεὸν μαχόμενον ἐν τῇ φρικτῇ καὶ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα καὶ ἀειπάρθενον Θεοτόκον Μαρίαν καὶ τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ πάντων τῶν ἁγίων· ἀμήν· ἔτους ,ζσθ' μηνὶ μαρτίῳ ἰνδικτ. ιδ' (¹)»· τὸ σημείωμα ἀνεδημοσίευσεν καὶ ὁ Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος - Κεραμεύς (²).

Καίτοι ἡ ἐπὶ μακρὸν σχολάσασα ἐπισκοπὴ Θήρας ἐπὶ τῶν Φράγκων ἐπιδρομῶν (1207-1537) προήχθη μετὰ τὸ ἔτος 1537 εἰς ἀρχιεπισκοπὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Σαντορήνης, ἐν τούτοις ὁ τὸ ἀνωτέρω σημείωμα γράψας ἔτει 1571 καλεῖ αὐτὴν μητρόπολιν Θύρας ἀντὶ ἀρχιεπισκοπῆς, ἡμαρτημένως κατὰ τε τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἱε-

(¹) Ἐμμ. Ἰωαννίδου «Βιβλιογραφία», ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει «ἐλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου», (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1864, εἰς φύλλ.), τόμ. Β', σελ. 63-64.

(²) Ἀθαν. Παπαδοπούλου - Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη. ἦτοι κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ . . θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων . . ἐλληνικῶν κωδίκων, (ἐν Περουπόλει, 1899, εἰς 8ον), τόμ. Δ', σελ. 25-26.

ἀρχικὴν τάξιν, ἐν τούτοις οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σαντορήνης· ἐκ τοῦ εἰρημένου σημειώματος γίνεταί δῃλον ὅτι ἡ νῆσος Ἀνάφη, ὅτε ἡ Σαντορήνη προήχθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν, ἐδόθη αὐτῇ ἐξαρχικῶς παραμείνασα ὑπ' αὐτῇ μέχρι τοῦ ἔτους 1646, ὅτε συνέστη ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Σίφνου, ἧς μέρος ἀπετέλεσεν ⁽¹⁾.

Ὁ Τουρνεφόρτιος ἔτει 1700 μνημονεύει ναῖσκον Παναγίας τῆς Καλαμιωτίσσης ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ἀρχαίου ναοῦ ⁽²⁾. Ἀλλ' ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Σίφνου Μελετίου, ὑφ' ᾧ ἐτέλει καὶ ἡ νῆσος Ἀνάφη, πατριαρχοῦντος Σωφρονίου τοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων (1774-1780), τὸ μονύδριον Παναγίας τῆς Καλαμιωτίσσης ἐγένετο πατριαρχικὸν σταυροπήγιον· ὅτε δὲ ἔτει 1797 ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης ἐλήφθη φροντὶς περὶ τῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων, ἐπεσκέψαντο καὶ αὐτὸ οἱ πατριαρχικοὶ καὶ συνοδικοὶ ἑξαρχοί· οὗτοι παρεγένοντο εἰς τὴν νῆσον μηνὶ αὐγούστῳ τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῇ δ' εἰκοστῇ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς κατέγραψαν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ μοναστηρίου τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον οὐσίαν αὐτοῦ ⁽³⁾· παραλαβόντες δὲ τὸ γράμμα τοῦ πατριάρχου Σωφρονίου ἀπέστειλαν εἰς Κωνσταντινούπολιν αὐτό, ὃ ἄγνωστον τί ἐγένετο· τὰ πατριαρχικὰ σταυροπηγιακὰ δίκαια τοῦ μοναστηρίου ἀνενεώθησαν μηνὶ μαΐῳ τοῦ ἔτους 1798, ἐπεβλήθη δὲ αὐτῷ ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰσφορὰ εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν γροσσίων εἴκουσι· παρείχετο δὲ τῷ κατὰ καιροῦς ἡγουμένῳ τὸ δικαίωμα «ἐν ταῖς ἑορτασίμοις ἡμέραις φορεῖν ἐπ' ἐκκλησίας μανδύαν προχειριζόμενον καὶ πατερίτσαν». Τὰ ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ μοναστηρίου σωζόμενα ἐλάχιστα γράμματα, ἀρχαιότερα ὄντα τῶν μέσων τοῦ ἑπτακαιδεκάτου αἰῶνος, οὐδὲν συμβάλλονται οὔτε εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου οὔτε εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου, χρήσιμα μόνον ὄντα ἐπ' ἐλάχιστον εἰς τὴν ἔρευναν τῆς τοπογραφίας τῆς νήσου· ἐξ αὐτῶν παρα-

⁽¹⁾ Ἀρχιεπίσκοποι Σίφνου καὶ Μυκόνου, ἐν Ἱστορικῶν ἐρευνῶν περὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν νήσων τῆς ἀνατολικῆς μεσογείου θαλάσσης, τόμ. Α', σελ. 135-137.

⁽²⁾ Relation d'un voyage du Levant, (Amsterdam, 1718, in 4°), tom. I, p. 106.

⁽³⁾ Βιβλίον τοῦ μοναστηρίου, φύλλ. 33-35.

τίθεται τὸ γράμμα τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης τοῦ ἔτους 1798, περὶ οὗ προερρήθη, διατηρηθὲν ἐν ἀρχετύπῳ ἐν μεμβράνῃ μετὰ τοῦ ἐκ μολύβδου ἀνηρτημένου σφραγίσματος αὐτοῦ διὰ λευκῆς καὶ κυανῆς μετάξης μετὰ τῶν συνήθων ἐπ' αὐτοῦ γραμμάτων.

Οἱ Ἀναφαῖτοι μετὰ τῶν πέριξ νησιωτῶν μέχρι τοῦ νῦν πανηγυρίζουσι τὸ γενέσιον τῆς Παναγίας μηνὸς Σεπτεμβρίου ὀγδόῃ μεγαλοπρεπῶς, οἷονεὶ συνέχειαν τῶν ἑορτῶν καὶ πανηγύρεων τῶν ἀρχαίων νησιωτῶν ἐπὶ τῷ γεγονότι θαύματι πρὸς διάσωσιν τῶν κινδυνευσάντων Ἀργοναυτῶν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος.

(Ἐκ τοῦ ἐπὶ μεμβράνης ἀρχετύπου).

† Γρηγόριος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. †

† Ὅσα μὲν κατὰ τοὺς θείους θεσμοὺς καὶ <τοὺς> ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας τυγχάνει διακυβερνώμενα, πολλὴν ἔχουσι τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ καὶ τὸ ἔλεος μέγιστον· ὅσα δὲ τοῦναντίον παραβαίνει τῶν ὅρων ἐκτρεπόμενα, ἐν τούτοις προφανῆς ἡ ἀκοσμία, κατάδηλος ἡ φθορὰ καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ τῶν ψυχῶν ἀπώλεια· εἰ γάρ, καθάπερ οἱ τῶν καθ' ἕκαστα ἐκκλησιῶν νόμοι, οὕτω καὶ οἱ περὶ τῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων τῶν ὑπὸ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἀπαράτρεπτοι διεφυλάττοντο καὶ τῆς κατὰ νόμους ἐπιμελείας καὶ προστασίας κάκεῖνα ἡξιοῦντο παρὰ τῶν αἰεὶ πατριαρχευσόντων, οὐκ ἂν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὰ δεινὰ τοῖς μοναστηρίοις συνέβαινεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ οἶδαμεν ὅπως τῶν ἱερῶν παρημελημένων νόμων εἰς τοσαύτην προήλθον ἀκαταστασίαν καὶ ἐλεεινὴν ἀπώλειαν τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγώγια, διὰ τοῦτο εὐθὺς ἀνειληφόσιν ἡμῖν τοὺς οἷακας τοῦ παγκοίνου τουτουῖ σκάφους ἔδοξε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ παρημελημένα αὐτὰ εὐαγῇ καταγώγια διορθώσασθαι, ἀφορῶσι πρὸς τὸ ἐκείνων συμφέρον, ὥς μέλη γνήσια ὄντα τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τῷ σταυροπηγιακῷ καὶ πατριαρχικῷ προνομίῳ τετιμημένα· ἄλλως τε οὐδὲ καινοὺς τινὰς ἀφ' ἑαυτῶν νόμους

ερουν, ἀλλ' ἀρχαίους ἀνανεούμενους καὶ γεραρούς· τὴν γὰρ
 τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων προστασίαν τοῖς ἐπισκόποις ἐπι-
 τέπουσιν οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι καὶ κανόνες, τὸν τοῦ Θεοῦ φό-
 βον προτίθεσθαι διακελευόμενοι, ἵνα, εἴ γε δέοιντο, καὶ αὐτοὶ ἀπο-
 λαμβάνωσιν, ὃν τρόπον ὁ λη' τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν καὶ ὁ
 κα' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἱερᾶς συνόδου καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι, οὐ μὴν
 ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ ὁ τε ια' καὶ ὁ ιβ' καὶ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ
 ὁ ιε' καὶ ὁ μθ' τῆς ἐν Τρούλλῳ καὶ ἄλλοι πλεῖστ' ὅσοι σεπτοὶ
 νόμοι καὶ κανόνες σαφῶς φαίνονται, τὴν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων
 ἐξουσίαν τοῖς ἐπισκόποις διδόντες, ὥστε μεταλαμβάνειν μὲν καὶ
 αὐτοὺς τῶν δεόντων, εἴ γε δέοιντο, εἰς τὰς ἑαυτῶν χρείας, τὴν
 δὲ περὶ ἐκεῖνα ἐπιμέλειαν μεγίστην τε καὶ ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος ποι-
 εῖσθαι, ἵνα προστατεύωσιν αὐτῶν καὶ οἰκονόμους καὶ ἐπιτρόπους
 καὶ ἡγουμένους ἀποκαθιστῶσιν ἐν αὐτοῖς καλῶς περὶ τῆς αὐξή-
 σεως καὶ βελτιώσεως τούτων ἐπιμελούμενοι, ἵνα μὴ δι' ἀμέλειαν
 ἔνοχοι γένωνται τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίαις. Οἱ δὲ οἰκονόμοι
 ἡγούμενοί τε καὶ ἐπίτροποι διαμένουσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπι-
 σκόπων καί, δίχα τῆς ἀδείας αὐτῶν, μήτε πωλῶσι μοναστηριακόν
 τι κτῆμα, ἀλλ' οἰκονομῶσι καλῶς πρὸς τὴν ἐκείνων ὁδηγίαν καὶ
 ἄδειαν, ὅπως μὴ καὶ αὐτοί, ὡς ἀνατρέποντες τοὺς ἐκκλησιαστικούς
 τούτους ὅρους καὶ κανόνας, βαρυτάτοις ὑποπέσωσι τοῖς ἐπιτιμίαις
 καὶ τιμωρίαις. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ θεῖοι νόμοι ἀποφαίνονται περὶ
 τῶν ἱερῶν μοναστηρίων· τούτων δὲ τὰ μὲν τοῖς κατὰ νόμον ἐπιτε-
 τραμμένοις ἐνοριακὰ τῆς προσηκούσης ἀρχιερατικῆς, ὡς εἰκός, ἐπ' αὐ-
 ξήσει τυγχάνει ἐπιμελείας, μόνα δὲ τὰ τῇ σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ τετι-
 μημένα οὐκ οἶδαμεν ὅπως πρὸ χρόνων πολλῶν παρημέληται· καὶ
 δέον, ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος, διοικεῖσθαι αὐτὰ καὶ ἐκ παντὸς τρόπου
 ἐπιμελείας τῆς ἀναλόγου ἀξιοῦσθαι, ὅπως αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν τὰ
 μὲν ὑπάρχοντα διαμένῃ, περιποιῇται δὲ τὰ προσγενησόμενα ἂν,
 τῶν δὲ φάυλων τὰ μὲν προσόντα ἀποδιοπομπῇται, τὰ δὲ συμβη-
 σόμενα ἂν διακωλύωνται. Τοιαύτην οὖν κατὰ νόμους τὴν ὑπὲρ
 αὐτῶν πάντων τῶν σταυροπηγιακῶν <ἡμῶν> μοναστηρίων καθόλου
 φροντίδα κατεβάλομεν, ἐκθέμενοι, κατὰ κοινὴν γνώμην καὶ συνο-
 δικὴν διάγνωσιν, ἱερὸν τόμον ἀποφαινόμενον συνφδὰ τοῖς ἱεροῖς

νόμοις καὶ τοῖς ὧδε γραφομένοις περὶ τῆς εἰς τὸ ἐξῆς ἀρίστης διοικήσεως ἐκάστου σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου καὶ εὐνομίας τῶν ἀσκουμένων ὁσιωτάτων πατέρων καὶ τῆς δυνατῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀμέσου προστασίας αὐτῶν παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἀνανεοῦντες τὰ παλαιγενῆ πατριαρχικά καὶ συνοδικὰ αὐτῶν σιγίλλια δωρεὰν καὶ ἐπικυροῦντες ἅπαξ τὰ σταυροπηγιακὰ αὐτῶν προνόμια εἰς διηνεκῇ συντήρησιν αὐτῶν καὶ ἀσφάλειαν, μὴ δεόμενά ποτε ἀνανεώσεως καὶ ἐπικυρώσεως, ὥς καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Ἀνάφῃ ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ἡμετέρου μοναστηρίου τῶν γενεσίων τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ἐπικαλουμένου τῆς Καλαμιωτίσσης· ἐνεφανίσθη γὰρ ἤδη ἡμῖν πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα τοῦ ἀοιδίμου ἐν πατριάρχαις Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου περιέχον ὅτι κατὰ δέησιν τοῦ τότε ἀρχιερέως Σίφνου Μελετίου τὸ μοναστήριον τοῦτο μετὰ πάντων τῶν πραγμάτων αὐτοῦ καὶ κτημάτων ἡξιώθη σταυροπηγιακῆς ἀξίας· εἰς ἀνακαίνισιν οὖν τούτου γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ ἱερὸν καὶ σεβάσμιον μοναστήριον τὸ σεμνυνόμενον ἐπ' ὀνόματι τῶν γενεσίων τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Καλαμιωτίσσης μετὰ πάντων τῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων αὐτοῦ, τῶν τε ἤδη ὄντων καὶ τῶν εἰσέπειτα προσγενησόμενων, ὑπάρχη καὶ λέγηται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται εἰς τὸν ἅπαντα ἐξῆς αἰῶνα ἡμέτερον πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν ἀδούλωτον, ἀκαταπάτητον καὶ ὅλως ἀνενόχλητον παρ' οὔτινοςοῦν προσώπου, ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, μνημονευομένου ἐν αὐτῷ τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ἔχον καὶ τὸ προνόμιον κατὰ πατριαρχικὴν φιλοτιμίαν, ὥστε τὸν κατὰ καιροῦς ἐν αὐτῷ ἡγούμενον ἐν ταῖς ἐορτασίμοις ἡμέραις φορεῖν ἐπ' ἐκκλησίας μανδύαν προχειριζόμενον καὶ πατερίτσαν· καὶ πρῶτον μὲν ὑπάρχη ἀπηλλαγμένον πάσης ἐξαρχικῆς ἀξίας ἐξουσίας τε καὶ δεσποτείας· δεύτερον δὲ λόγῳ ὑποταγῆς ἀποδιδῶ καθ' ἕκαστον ἔτος ἀπαραιτήτως γρόσσια εἴκοσι εἰς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ λαμβάνειν ἐξοφλητικὴν ἀπόδειξιν, ὥσπερ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οὕτως

αναλαβὸν τὸ ἀρχαῖον γεραρὸν τῆς σταυροπηγιακῆς ἀξίας προνό-
μιον καὶ καλῶς διοικούμενον, ὡς μέλος γνήσιον τοῦ καθ' ἡμᾶς
ἐκκλησιαστικῆς ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὃ ἐν αὐτῷ κατὰ
καιροὺς ἡγούμενος, ὥσπερ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, οὕτω καὶ αὐτὸς γράφῃ
μέσῳ πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ
ἐξιοῦται τῆς προσηκούσης ὑπερασπίσεως ἐν ταῖς συμβαινούσαις
χρείαις καὶ ὑποθέσεσι· <τρίτον> διαφυλάττωνται καταγεγραμμένα
ἐν τῷ διωρισμένῳ ἱερῷ κώδικι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἅπαντα τὰ
κτῆματα καὶ ἀφιερώματα αὐτοῦ καὶ τὰ χρῆμα καὶ τὸ τοῦ ἡγουμένου
ὄνομα· τέταρτον δὲ τὸ σιγίλλιον αὐτοῦ ἔχῃ μένειν ἀπαράτρεπτον
καὶ ἀπαράβατον μὴ δεόμενόν ποτε ἀνανεώσεως καὶ ἐπικυρώσεως
ἐκκλησιαστικῆς· πέμπτον μηδεὶς τοῦ λοιποῦ γίνεται ἐν αὐτῷ ἡγού-
μενος ἄνευ γράμματος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴν
ἔλονται αὐτὸν γνώμῃ κοινῇ οἱ συγκοινοβιαῖται πατέρες, τότε ἀπο-
στέλλεται παρ' αὐτῶν κοινὴ ἐνυπόγραφος καὶ ἐνσφράγιστος ἀνα-
φορὰ περὶ τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς πρὸς τὸν κατὰ καιρὸν οἰκουμε-
νικὸν πατριάρχην· καὶ οὕτω δι' ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος ἀποκα-
θιστῆται ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου τούτου σημειούμενου καὶ
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τῷ ῥηθέντι κώδικι, ὁφείλων κατ' ἔτος ἐξα-
ποστέλλειν ἀκριβῆ ἐνυπόγραφον καὶ ἐνσφράγιστον καταγραφὴν τῶν
τοῦ ἔτους ἐκείνου μοναστηριακῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων· ἕκτον ἡ
σφραγὶς τοῦ μοναστηρίου διαιρῆται εἰς τμήματα τέσσαρα, καὶ ἡ
μὲν λαβὴ κατατεθημένη ὑπάρχει τῷ ἡγουμένῳ, τὰ δὲ τέσσαρα μέρη
τέσσαρσι κοινοβιαταῖς πατράσιν ἐκλεγομένοις κοινῶς παρὰ πάντων
τῶν συγκοινοβιατῶν πατέρων· ἑβδομον οἱ ἐπιτετραμμένοι τὰ τέσ-
σαρα τμήματα καὶ τὴν λαβὴν μὴ ἔχωσιν ἄδειαν καθ' ἑαυτοὺς
σφραγίζειν μοναστηριακὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας, ἀλλ' ἐπὶ παρου-
σίᾳ τῶν προκριτοτέρων ἐν τοῖς κοινοβιαταῖς ὑπογραφομένων κα-
κείνων ἰδίαις χερσίν, αἱ δὲ μὴ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον γεγραμ-
μέναι καὶ ἐσφραγισμέναι ὁμολογίαι νομίζονται μὴ τοῦ μοναστη-
ρίου, ἀλλ' ἴδιαι τῶν κατ' ἰδίαν σφραγισάντων καὶ ἐκεῖνοι ἐξ ἰδίων
ἀναπληρῶσι τὰς ἐμπεριεχομένας ἐν ταῖς τοιαύταις ὁμολογίαις
χρηματικὰς ποσότητας· οὗτος δέ, δηλ. ὁ ἡγούμενος μετὰ τῶν ἐπι-
τετραμμένων τὰ τέσσαρα τμήματα τῆς σφραγίδος, ἔχουσι πᾶσαν

πληρεξουσιότητα τῆς ἐκκλησίας ἐπιτιμᾶν, σωφρονίζειν, ἀποβάλλειν ἐκ τῆς μονῆς τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ ἐκνευροῦντας τοὺς μετερχομένους τὸν αἶθλον τῆς ἀσκήσεως καὶ μὴ πειθομένους, τελευταῖον διὰ κοινῆς αὐτῶν ἀναφορᾶς ἀναγγέλειν τῇ ἐκκλησίᾳ· ὅγδοον μηδεὶς τοῦ μοναστηρίου τούτου τοῦ λοιποῦ δύνηται πωλεῖν μοναστηριακὸν ὑποστατικὸν ἄνευ τῆς νομίμου εἰδήσεως τοῦ κατὰ καιρὸν οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, εἰμὴ μόνον τὰς κατ' ἔτος ἐπικαρπίας καὶ τὰ γεννήματα καὶ τὰ μοναστηριακὰ θρέμματα διὰ τὰς ἀναγκαίας αὐτῶν χρείας· ἕνατον, ἐπειδὴν ἐν χρεῖᾳ χειροτονίας γένωνται, ἔχωσιν ἄδειαν προσκαλεῖν ὅντινα βούλονται τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ σταυροπηγιακὸν ἡμῶν τοῦτο μοναστήριον, φέρων ὁ ἀρχιερεὺς ἔγγραφον ἄδειαν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν αὐτὴν μετὰ πάσης τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως· δέκατον δὲ καὶ τελευταῖον ὀφείλωσιν οἱ ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι ὁσιώτατοι πατέρες φυλάττειν τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐκτεθέντα ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπαράβατα διὰ παντὸς καὶ πείθεσθαι τῷ κατὰ καιροῦς ἡγουμένῳ καὶ διάγειν σεμνῶς, εἰρηνικῶς καὶ ἀμέμπτως κατὰ τὸν τύπον τοῦ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος, ἀφορῶντες πρὸς τὴν κοσμιότητα αὐτῶν καὶ τὴν κατὰ Θεὸν διαγωγὴν καὶ πολιτείαν καὶ πρὸς τὴν βελτίωσιν καὶ αὔξησιν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τούτου σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου ἐπόμενοι τῷ θεοφιλεῖ σκοπῷ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἀγρύπνως προνοούσης περὶ τῆς εὐσταθείας τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ σταυροπηγιακῶν ἱερῶν μοναστηρίων καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις φυλάττειν τὴν ἀρχαίαν διατύπωσιν ἀπαράτρεπτον· ὅστις δὲ καὶ ὁποῖος τῶν χριστιανῶν ἱερωμένος ἢ λαϊκὸς ὁποιασοῦν τάξεως καὶ βαθμοῦ τολμήσῃ παραβῆναι τὰ ἐν τῷ παρόντι νομίμως καταγεγραμμένα καὶ ἀνατρέψαι τι τῶν ἀνωτέρω ἀποφανθέντων, ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος εἴη καὶ κατηραμένος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος καὶ ὑπόδικος καὶ ἔνοχος τῷ αἰωνίῳ πυρὶ τῆς γέεννης· ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῇ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν σιγίλλωδες ἐν μεμβράναις γράμμα καταστρωθὲν καὶ τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τῷ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ διορισθέντι καὶ ἐδόθη εἰς τὸ ῥηθὲν μοναστήριον· ἐν ἔτει σωτη-

ρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑνενηκοστῷ ὀγδόῳ κατὰ μῆνα μάιον
ἐπινεμήσεως πρώτης. †

† Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. †

† ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ. †	† ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος. †
† ὁ Νικαίας Καλλίνικος. †	† ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας. †
† ὁ Δέρκων Μακάριος. †	† ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος. †
† ὁ Νεοκαισαρείας Ἡσαΐας. †	† ὁ Προύσης Ἀνθιμος. †
† ὁ Παροναξίας Νεόφυτος. †	† ὁ Λαρίσης Διονύσιος. †
† ὁ Εὐρίπου Ἱερόθεος. †	† ὁ Αἴνου Κύριλλος. †

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000051014

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

